

autorin

magazín OSA nejen pro autory

02/2019

Jiří Suchý

Komediant se přece
nemůže brát vážně

100 let OSA

s významnými
českými autory

Jan Jirásek

V opeře je skladatel
jen sám za sebe

100 LET OSA

ZUŠ OPEN

31.5. – 1.6.

zusopen.cz

DĚTI ŽIJÍ UMĚNÍM

III. ročník celostátního happeningu
základních uměleckých škol

NADAČNÍ FOND
Magdaleny
KOŽENÉ

koncerty | výstavy
tanec | divadlo
workshopy

Za finanční podpory

Ve spolupráci

Hlavní mediální partneři

Mediální partneři

Úvodní slovo

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

v letošním jubilejním roce, kdy oslavíme 100 let od založení Ochranného svazu autorského pro práva k dílům hudebním, nám chce náš zákonodárce věnovat balíček změn autorského zákona. Kdo by se cítil rozčarován, že onen balíček není ve prospěch autorů, toho by mohl utěšit seznam politických stran, z kterých návrhy přicházejí. Je to SPD, ANO a samozřejmě Piráti. Zatímco návrhy z dílny prvních dvou stran vracejí zpátky do hry v únoru zamítnutý návrh senátora Valenty, který původně předložil Senát, Piráti jsou mnohem kreativnější. Valentův návrh nás měl připravit o inkaso za šíření hudby pomocí technických zařízení ve veřejných prostorách. Zdá se, že všichni zákonodárci považují podobné návrhy za snadno získané politické body, které se před volbami do Evropského parlamentu můžou hodit.

V únoru to byl klasický zápas vládní koalice s opozicí. Valentův návrh neprošel díky hlasům hnutí ANO a ČSSD. Komunisté nás nezklamali a hlasovali pro Valentu. Bohužel totéž nemůžeme říci o pravicových stranách, komunisty označovaných jako „demokratická žumpa“. Spoléhalí jsme na ně jako na zásadní ochránce soukromého vlastnictví. Co může být silněji ukotvené a veskrze moderně pravicové než osobnostní a majetkové právo duševního vlastnictví? Na důkaz, jak

je u nás vnímání autorského práva ošidné, vznikla nová Národní fronta: KSČM, SPD, Piráti, ODS, TOP 09 a STAN. Všichni jednohlasně podpořili Valentův návrh. Je to vůbec možné? Ostatně, ODS získala post předsedy Senátu a Ivo Valenta, člen senátorského klubu ODS, je velmi štědrý sponzor této strany. V KDU-ČSL se našel jeden spravedlivý – Jan Bartošek, kvůli kterému jsem ušetřil celou stranu. Proč to tak rozebírám? Obávám se, že pokud vládní koalice nebude nadále stát za svým ministrem kultury, může napodruhé tento paskvil projít. A to by bylo pro všechny umělce velmi nebezpečné. Vláda totiž vydala k návrhům nečekaně neutrální stanovisko. Jak to máme číst? Pod čarou opět uvádí jako hlavní protiargument, že návrh je v rozporu s unijním právem a mezinárodními smlouvami. Co se tedy změnilo? Je to jen politická strategie, nebo snad populistický obrat po větru s tím, že chce živnostníkům a podnikatelům něco darovat, když se na ně, ale i na nás – umělce – žene EET? To by byl špatný vzkaz. Rozdávat z cizího je jasná forma znárodnění majetku v soukromém vlastnictví. Tomu se budeme samozřejmě bránit soudní cestou. Když jsme vyhráli spor o hotelové pokoje, vyhráli bychom s pomocí boží a Soudního dvora EU pravděpodobně i ten další. Ale škoda by byla velká.

A pak tu máme zmíněnou kreativitu Pirátů. Požadují zrušení náhradních odměn. Tyto smlouvy uzavřel stát a vyhlášku o sazbách vydalo ministerstvo kultury. Pokud vím, když autorská obec v roce 1990 převzala OSA zpět do samosprávy, už pobírala náhradní odměny za magnetofony, videorekordéry, magnetofonové pásy a kazety. Je to stará věc, která má kompenzovat nahrávání pro osobní potřebu. To znamená, že umožňuje z legálně získaného zdroje vytvořit další kopie pro svou potřebu (do auta, na chatu, do telefonu atd.). Doufejme, že vláda a ministerstvo tuto dohodu obhájí. Funguje to v celé EU, kromě Británie. Ale ta odchází, i když to zatím vypadá jako čekání na Godota. Pokud by návrh prošel, přijdou autoři o peníze, ale jsem přesvědčený, že

ceny záznamových médií a přístrojů se nesníží ani o korunu. Peníze zůstanou u výrobců a obchodníků. Pak by ale mělo ze zákona zmizet kopírování pro osobní potřebu, protože jinak by nebyl autorský zákon vyvážený.

Dále požadují zrušení ohlašovací povinnosti u živých produkcí, kde autor nebo spoluautor hraje vlastní tvorbu. To nedává smysl. Pokud budu například v jazz klubu hrát svoje věci, nebude pořadatel nic hlásit, a nedostanu autorskou odměnu? Ale on stejně platí, protože má paušální smlouvu, a já si to ohlásím sám. Ukazuje to na naprostou neznalost prostředí. Mám dojem, že jim šlo spíš o nezastupované autory, ale z formulace to nevyplývá. Při každé veřejné produkci má chráněný autor právo na odměnu, a to nezávisle na způsobu hlášení nebo na osobě výkonného umělce, a dokonce nezáleží ani na faktu, zda je chráněné dílo zastupované kolektivně, nebo individuálně. Pokud není autor zastupovaný, musí se o svá práva postarat sám a OSA za jeho díla nic nevybírá! Ohlašovací povinnost je jen nástroj pro efektivnější správu autorských práv.

Zároveň žádají zrušení bezdůvodného obohacení do výše dvojnásobku, kdy uživatel s kolektivním správcem nejedná, a přesto užívá chráněná díla

zastupovaných autorů. Je to dobré ustanovení, protože zavádí předvídatelnou a celkem mírnou sankci. Bez tohoto jednoduchého opatření by se uživatel mohl chovat jako černý pasažér v tramvaji, kterému by v případě odhalení hrozilo jen to, že zaplatí cenu jízdenky. OSA by pak musel s každým takovým případem zahlcovat soudy, prokazovat užitéj repertoár a vyčíslit škodu. Byl jsem svědkem, když si pořadatel u poslanců stěžoval na terénního pracovníka OSA, který ho upozornil, že v případě černé produkce může OSA požadovat dvojnásobek. „Tak jsem radši zaplatil, ale jinak bych se na to vykašlal,“ upřesnil pořadatel.

Piráti nám chtějí znepříjemňovat život a klást překážky pro výkon kolektivní správy. Ale to je jenom začátek. Jejich cíle mají daleko větší ambice. Vytvářejí kolem sebe aureolu, že jsou skvělí odborníci na IT. Vědí, jak například dolovat bitcoiny za státní peníze, jak stahovat filmy z šifrovaných serverů nebo jak pomoci pouhých elektroměrů vyvlastnit prázdné byty. Ale také se tváří, že nejlépe rozumí autorskému právu, totiž v jejich pojetí „kopírovacímu monopolu“. Rozumí mu tak dobře, že se chtějí vrátit před rok 1791, kdy bylo autorské právo poprvé uznáno Francouzským národním shromážděním. A téhle regresi, návratu do doby před Francouzskou revolucí a doby před osvícenstvím, říkají pokrok. Na jejich stránkách jsem si přečetl, že před rokem angažovali právníka, aby přezkoumal možnost, jak vystoupit z Bernské úmluvy (mezinárodní úmluva o ochranně literárních a uměleckých děl – 1886). Naposledy o vystoupení z Bernské úmluvy jednala československá komunistická vláda v roce 1951, protože Sovětský svaz jejím signatářem nebyl. Nakonec však satelitní země RVHP zjistily, že takový krok by poškodil jejich ekonomiku, a od podobného úmyslu ustoupily. To ovšem nebyl pokus o zrušení autorského práva jako takového. Chtěly si jen založit trucsmlouvu socialistických států. Obávám se, že Piráti chtějí naopak dosavadní autorské právo úplně rozvrátit, protože jim brání

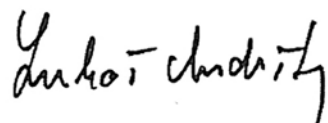
v tom, aby se mohli volně prohánět po svém bezbřehém internetovém moři. Chtějí do něj anonymně nahažovat své sítě a zdarma lovit, co se jim právě hodí. Jejich bezohlednost mi připomíná takové ty úchylné lovce, kteří jen pro svou vlastní zábavu nebo peníze dokážou vyhubit celý živočišný druh. Takovým úmyslům by se měla společnost bránit. Poslední dobou se ukazuje, že internet může sloužit ke krádežím, k organizování terorismu, k šíření dezinformací, k ovlivňování voleb po celé planetě a k hybridním válkám. Velké platformy získaly nebývale silný společenský i ekonomický vliv, ale nestarají se o krádeže chráněného obsahu ani o krádeže identity uživatelů a jejich osobních údajů. EU se konečně rozhoupala a chce internetovým gigantům přistříhnout křídla. A tak se sen Pirátů o neregulovaném internetu pomalu rozplývá jako dým z marihuany.

Když píší tyto řádky, neodbytně se mi vkrádá do hlavy fundamentální otázka, jaký má vlastně stát vztah ke svým umělcům. Je tento způsob šikánování a tažení proti autorům normální? Umělci reprezentují naši národní kulturu po světě stejně dobře jako naši úspěšní vědci nebo sportovci. Napadlo mě to právě včera, když jsem shodou okolností vystoupil se svou kapelou ve Štrasburku, na koncertu věnovaném 30. výročí pádu totalitních režimů ve střední a východní Evropě. Hostitelem byl Emil Ruffer, mimořádný a zplnomocněný velvyslanec, stálý představitel České republiky při Radě Evropy. V zaplněném sále jsme si užili hodné potlesku i upřímných a přátelských slov. Mezi přítomnými na koncertě bylo ohlášeno 26 velvyslanců různých států. Velvyslanec Nizozemska to nevydržel a vystříhl s námi pěkné bluesové sólo na foukačku. Byl to bezvadný a pro mě dojemný večer. Před třiceti lety bych nikdy nevěřil, že tohle bude někdy možné. A pak se vrátím domů, do úplně jiné reality. Rétorika některých členů zákonodárných sborů mi připomíná proslulý projev Milouše Jakeše na Hrádečku. Vzpomínáte? „Dostávám jednou ročně výpis těch

umělců, co dostávají nad těch sto tisíc korun. No tak řekněme pani Zagorová, je to milá holka, všechno, no ale vona už tři roky po sobě bere šest set tisíc každý rok! A další, ne šest set! Milión, dva milióny berou, Jandové a jiní... každý rok.“ Ale ne všichni umělci mají takové štěstí, aby se ocitli na podobném seznamu. Shora uvedené změny zákona by se nedotkly jen populární hudby, ale také hudby vážné, všech výkonných umělců – muzikantů, herců, ale také autorů výtvarných děl, architektů a tvůrců audiovizuálních, filmových děl. Tak tohle má být to prostředí přiměřené rovnováhy mezi ochranou tvůrců a zájmy uživatelů duševního vlastnictví? Někteří současní poslanci po nás na zasedání školské komise opravdu vážně žádali, abychom jim dodali jmenový seznam sta zastupovaných OSA s nejvyššími ročními příjmy, včetně konkrétních částek. To nás samozřejmě ani nenapadlo. Jako by se česká společnost svými otázkami o autorském právu vracela až do 18. století: proč, komu a za co vlastně mají platit? Ale bude-li to nutné, můžeme si to vyříkat pěkně od začátku.

Poslední léta jsme si vedli docela dobře, a tak bych si mohl po 25 letech těžké služby v lénu OSA odpočinout. Ale současný přístup našich zákonodárců k autorskému zákonu mi to nedovoluje. Cítím, že hodné odvedené práce je ohroženo, a můj krevní tlak jde nahoru. Nejlepší způsob, jak ho srovnat, je podle lékařů zdravá aktivita. A tak nezbyvá než se vrhnout zase do práce a nedat svou kůži lacino. Celý legislativní proces projednání „nových návrhů“ může být vzhledem k procedurálním termínům ukončen nejdříve do konce letošního roku. Pak se budeme případně bránit soudní cestou. Bude to zajímavá a nemilosrdná bitva. Piráti zajatce neberou. Rád si na ni udělám čas.

Všechny srdečně zdraví váš
Luboš Andrš

obsah

3	úvodník	
	Úvodní slovo	3
4	obsah	5
6	zprávy z OSA	
	100 let OSA s významnými českými autory	6
	Fámy a fakta	9
	Proč je dobře, že byla schválena směrnice o autorském právu	10
12	články a rozhovory	
	Martin Němec — Nikdy neříkej nikdy!	12
	Hudba v digitálním světě — 1. díl: Přijde s influencery renaissance walkmanů?	18
	Petr Fiala — Nejdůležitější jsou písničky	20
	World music: fenomén, marketingový trik nebo světonázor?	24
	Nebojím se být někým jiným	26
	Komediant se přece nemůže brát vážně	30
	Hudba se dnes těší zájmu jako kosmonautika	38
	Lake Malawi	42
	Paralelní svět — 1. díl: Hamlet, Bécaud, Sex Pistols	44
	Michal Gera — Z Ústí nad Labem až do Bostonu	48
	Zrní	50
	Historie hudby 1918—1945	52
	Jan Jirásek — V opeře je skladatel jen sám za sebe	54
58	šuplíky textařů	58
59	nástěnka	59
61	kulturní přehled	
	Nově vydaná CD	61
	Filmové premiéry	63
	Nově vydané knihy	64
65	vzpomínáme	65
66	závěrník	
	Na cizí účet co hrdlo ráčí	66

Magazín OSA
Číslo 02/2019
Obálka: Jiří Suchý
Fotografie: Michal Kubala

Magazín Autor in vydává OSA — Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, z. s., Čs. armády 20, 160 56 Praha 6, oddělení PR a komunikace, telefon: 220 315 121, e-mail: komunikace@osa.cz
Registrace MK ČR E 19237 / Vychází 4x ročně, náklad 8 900 výtisků, místo vydání Praha
Redakce si vyhrazuje právo upravovat a krátiť příspěvky. Děkujeme za pochopení / Toto číslo vyšlo dne 17. 5. 2019.
Redakce: Šárka Chomoutová / Redakční rada: Zdeněk Nedvěd, Michal Prokop, Jan Fischer, Jan Krůta
Koncept, design a sazba: Jiří Troskov / Korektury: Petra Helikarová

100 let OSA s významnými českými autory

U příležitosti 100. výročí jsme opět připomněli významné osobnosti české hudby napříč hudebními žánry i profesemi a ocenili Pavla Chrastinu, Martu Jiráčkovou, Marka Kopelenta, Jiřího Linhu, Jana Slabáka, Jiřího Smutného, Jana Spáleného, Jiřího Stivína, Milana Uhdeho a Zdeňka Zahradníka za přínos české kultuře.

Osmdesát hudebních tvůrců si převzalo z rukou Jolany Zemanové, místopředsedkyně dozorcí rady OSA, hudebníka Michala Prokopa a skladatele Lukáše Matouška, členů dozorcí rady OSA, jedinečné ocenění v podobě první ohlášky jejich skladby, kterou ve většině případů zapsali do Ochranného svazu autorského téměř před 50 lety.

Slavnostní události se bohužel nemohl zúčastnit dirigent, sbormistr a skladatel Jiří Linha a zakládající člen Olympicu a textař Pavel Chrastina.

„Vždy s velkým respektem a obdivem pozoruji tvůrčí činnost každého jedince a není podstatné, zda se pohybuje v umělecké profesi. Důležitá je invence a láska, které člověk promítá do své činnosti. Zejména v dnešní době, kdy jsme svědky přímých ataků na práva autorů a umělců, je potřeba poukazovat na to, že talent není samozřejmostí, ale darem, jímž byli obdarováni pouze někteří z nás. Můžeme jim to tiše, ale v dobrém závidět. Proto pro mne bylo velkým svátkem a ctí potkat se při této příležitosti s takovými osobnostmi,“ dodal Roman Strejček, předseda představenstva OSA.

Již 100 let myslíme na hudbu.

Setkání s nimi pro nás byla velká čest a přejeme mnoho hudební inspirace i do budoucna.

Pavel Chrastina

zpěvák, textař a baskytarista

Od roku 1958 se podílel na formování naší beatové scény, a to jako člen skupin **Samuel's Band** či **EP-HiFi**. V roce 1963 stál u zrodu skupiny **Olympic**, v níž působil až do roku 1969. Zde se uplatnil nejen jako hráč na basovou kytaru a zpěvák doprovodných vokálů, ale především jako nekonvenční textař. Hlavně proto se Pavel Chrastina stal průkopnickou osobností česky zpívané rockové písničky a klíčových skladeb skupiny Olympic z druhé poloviny 60. let.

Zastupován OSA od roku 1966.

V databázi OSA má registrováno **67 děl**.

Marta Jiráčková

hudební skladatelka a pedagožka

Její tvorba zahrnuje většinu hudebních

druhů a žánrů. Vedle symfonické a komorní tvorby komponuje scénickou hudbu pro rozhlas a televizi. Pro skladatelku je typická vokální složka mnoha skladeb, kde lidský hlas používá jako hudební nástroj. Úspěšně se věnuje také elektroakustické hudbě. Její skladby získaly uznání nejen doma, ale i v zahraničí.

Zastupována OSA od roku 1973.

V databázi OSA má registrováno **185 děl**.

Marek Kopelent

hudební skladatel, klavírista a publicista, nositel francouzského Řádu umění a literatury

Je jedním z nejvýraznějších současných hudebních skladatelů. V roce 1965 spoluzaložil Pražskou skupinu nové hudby. V 60. letech uváděl své skladby na prestižních zahraničních festivalech.

Zleva (horní řada) – Jolana Zemanová, Michal Prokop, Milan Uhde, Jan Slabák, Jiří Stivín, Marek Kopelent, Roman Strejček, Luboš Tesář
Zleva (dolní řada) – Zdeněk Zahradník, Jiří Smutný, Marta Jiráčková, Jan Spálený, Lukáš Matoušek

Od poloviny 70. let jej komunistický režim kvůli jeho názorům ignoroval, přesto dále tvořil a jeho skladby se hrály především v zahraničí. Po listopadu 1989 zastával funkci hudebního experta Kanceláře prezidenta republiky. Spoluzaložil umělecké sdružení Ateliér 90. Nositel francouzského Řádu umění a literatury, české ceny Classic, německé Herderovy ceny a státní ceny Ministerstva kultury ČR.
Zastupován OSA od roku 1957. V databázi OSA má registrováno **168 děl**.

Jiří Linha

dirigent, sbormistr, vokalista, skladatel a aranžér

Působil v Československém státním souboru písní a tanců, kde se stal nejdříve korepeditorem, poté sbormistrem a pak se uplatnil jako úspěšný komponista. V letech 1961–63 byl sbormistrem Uměleckého souboru ministerstva vnitra. V roce 1967 založil nově obsazenou skupinu Linha Singers, pro kterou upravoval instrumentální skladby českých autorů 17., 18. a 19. století a s níž nastudoval a provedl rovněž původní skladby českých autorů (Jiřího

Suchého, Zdeňka Lukáše, Otmara Máchy, Petra Ebena). S touto skupinou, již prošli mnozí významní čeští zpěváci a instrumentalisté, dosáhl Linha řady úspěchů a pracuje s ní dosud.

Zastupován OSA od roku 1977. V databázi OSA má registrováno **223 děl**.

Jan Slabák

trumpetista, kapelník, aranžér a skladatel, zakladatel dechového orchestru Moravanka
Jeho nová podoba slovácké dechovky

se rychle stala populární u široké veřejnosti i v médiích, prosadila se také v zahraničí. V roce 2006 byl uveden do „křesla tradice a slávy“ za mimořádný a tvůrčí přínos dechové hudbě.

Zastupován OSA od roku 1974. V databázi OSA má registrováno **277 děl**.

Jiří Smutný

dirigent a skladatel

Zastával místo korepeditora na AMU a v Národním divadle, působil v Československém státním souboru písní

a tanců. Od roku 1996 do roku 2012 působil na Gymnáziu Jana Nerudy jako profesor harmonie, kontrapunktu a hudebních forem. Od roku 2012 dosud působí na Gymnáziu a Hudební škole hl. m. Prahy. Zvláštní pozornost si zaslouží jeho scénická díla, která získala uznání jak doma, tak v zahraničí, mnohá z nich byla uvedena nebo zaznamenána v tehdejší Československém rozhlasu a televizi.

Zastupován OSA od roku 1957. V databázi OSA má registrováno **273 děl**.

Jan Spálený

multiinstrumentalista, skladatel a textař, hudební režisér, dramaturg

Hrál střídavě na trombon, tubu, barytonsaxofon a později se také naučil hrát na kornet. Prošel styly, jako je dixieland, rock'n'roll, rhythm & blues, s bratrem Petrem měli kapely Hipp's a Apollobeat, hostoval v popových kapelách a hudbě, které se převážně říká vážná. Od roku 1984 hraje se skupinou ASPM, kterou založil spolu s Petrem Kalandrou. Jeho jméno je také spojeno s Českým rozhlasem, kde dlouhá léta pracoval jako hudební dramaturg a moderátor. V posledních letech uváděl na stanici Dvojka Českého rozhlasu vlastní hudební

pořad Je mi ctí. Je otcem jedné z živých podob českého blues.

Zastupován OSA od roku 1968. V databázi OSA má registrováno **385 děl**.

Jiří Stivín

významný český jazzový hudebník, multiinstrumentalista a skladatel

Jeho hudební projev je charakteristický nespoutaností, rád improvizuje a často přechází mezi jednotlivými hudebními styly. Vystupoval v rockové kapele Sputnici. Spolu s Martinem Kratochvílem založil soubor Jazz Q. Jeho dvojalbum Výlety bylo v roce 1981 zařazeno mezi nejpozoruhodnější evropské jazzové projekty roku. Držitel státního vyznamenání Za zásluhy o stát v oblasti kultury a umění.

Zastupován OSA od roku 1970. V databázi OSA má registrováno **429 děl**.

Milan Uhde

český spisovatel, dramatik, scenárista, autor písňových textů a politik

V letech 1990–1992 byl ministrem kultury české vlády. Držitel řady ocenění: už v disentu dostal exilovou literární Cenu Egona Hostovského (1980) a v roce 1987 Cenu Toma Stopparda za hru Pán plamínků. V roce 2000 získal medaili Za zásluhy od prezidenta Václava Havla, v roce 2007 za hru Záznak

v černém domě Cenu Alfréda Radoka a Cenu Sazky a Divadelních novin.

Zastupován OSA od roku 1972. V databázi OSA má registrováno **120 děl**.

Zdeněk Zahradník

hudební skladatel, režisér, dramaturg a pedagog

Od roku 1966 byl hudebním režisérem a dramaturgem vydavatelství Supraphon. Jako hudební režisér je dlouholetým spolupracovníkem Symfonického orchestru hlavního města Prahy FOK a podílel se na nahrávkách České filharmonie. Od roku 2009 je předsedou Společnosti českých skladatelů při Asociaci hudebních umělců a vědců.

Zastupován OSA od roku 1959. V databázi OSA má registrováno **634 děl**. ☒

fámy A fakta

OSA vybírá
poplatky
za zpívání
u táboráku.

Při hraní písniček
v okruhu osob
blízkých se OSA
nic neplatí. Situace
je odlišná, když se
hraje pro veřejnost
a z hraní je přímý
nebo nepřímý
hospodářský
prospěch.

Proč je dobře, že byla schválena směrnice o autorském právu

Schválením směrnice o autorském právu, jejíž součástí je i pro mnohé kontroverzní článek 13, se zcela jistě změní fungování internetu. My jsme ale přesvědčeni, že je to změna k lepšímu. Postavení obřích firem, jako je Google nebo Facebook, bude sice v jisté míře oslabené, ale na oplátku bude významně posílena pozice evropského kreativního průmyslu, tedy i vás, autorů hudby a textů.

V Evropském parlamentu byla 26. března schválena směrnice o autorském právu. V příštích týdnech už ji jen zbývá formálně potvrdit v Radě EU. O důležitosti článku 13, který je její součástí, jsme vás informovali už během léta. A pravděpodobně také díky aktivitě vás autorů byla směrnice v rámci několikolového schvalování přijata.

Do dvou let v zákonech

Jde o jednu z největších změn autorského práva v evropské legislativě od roku 2001. Celé jednání bylo velmi emotivní a neobešlo se bez lobbyingu velkých technologických firem, jako je Google, Facebook, ale trochu paradoxně také Wikipedie, již schválení směrnice nijak zvlášť neomezí. Na zavedení této směrnice do legislativy budou mít členské státy dva roky, a tak si na faktickou změnu a hlavně přesnou formulaci zákonů budeme muset ještě nějaký ten pátek počkat.

Autoři jako plnohodnotný partner k diskusi

Jistě vás ale nejvíc zajímá, jaké výhody vlastně mohou autoři napříč Evropou očekávat. Především konečně nastane dialog. V současnosti velké technologické firmy nic nenutí, aby reflektovaly potřeby autorů, jejichž dílo v drtivé většině sdílí. Od nynížka

však budou donuceny zasednout s autory ke kulatému stolu a domluvit se na licenčních podmínkách přijatelných pro obě strany. Za svoji tvorbu na internetu tak konečně začnete dostávat spravedlivou odměnu, kterou dnes dostáváte za užití v rádiích a televizi. A co si budeme povídat, málokdo si dnes hudbu pouští jinak než na internetu.

Neziskové služby bez omezení

Současně se nemusíte bát, že vám zmizí veškerá data z všemožných datových úložišť, která používáte, nebo že si nevyhledáte Leoše Janáčka na Wikipedii. Článek 13 se vztahuje ke službám, které slouží nejen k ukládání a sdílení velkého množství dat chráněných autorským zákonem, ale které tato data též organizují a zpřístupňují veřejnosti za účelem zisku. Směrnice dokonce doslova vyjmenovává služby, na něž se článek 13 nevztahuje. Mezi nimi je i již zmíněná Wikipedie. Startupy mladší tří let pak mají stanovené povinnosti mírnější. Je tedy na první pohled zřejmé, že směrnice nehází klacky pod nohy inovativním řešením, ale chce jen omezit aroganci nadnárodních technologických firem.

Parodie z internetu nezmizí

Vy sami samozřejmě stále můžete nahrávat vlastní tvorbu kamkoliv.

Článek 13 pak výslovně říká, že budou stále uplatňovány výjimky pro citace, recenzi, kritiku, karikaturu nebo parodii. A tak se nemusíte bát. Nepřijdete ani o memy, ani o svou denní várku oblíbených gifů. Směrnice samozřejmě bere v úvahu svobodu slova a nechce ji žádným způsobem omezovat. Snaží se pouze narovnat vztah technologických gigantů a autorů, který je momentálně velmi nevyrovnaný.

Přečíslovaný článek 13

Závěrem musíme pro ty z vás, kteří budou hledat přesné znění článku 13, uvést na pravou míru jeho číslování. Kvůli pozměňovacím návrhům přijatým v průběhu jednání byla totiž celá směrnice před hlasováním v parlamentu přečíslována. Ve schválené verzi směrnice o autorském právu se tak původní článek 13 nachází pod číslem 17. My jsme se ale rozhodli v textu používat jeho původní číslo, abyste hned věděli, o čem je řeč. A to především proto, že se o něm jako o článku 13 mluvilo mnoho měsíců a nechtěli jsme vás užíváním jeho finálního čísla zmást. Naštěstí je už schválení směrnice téměř jisté, a tak se další změny v číslování jednotlivých článků bát nemusíte. ☒

OSA A BOHEMIA JAZZFEST VYHLAŠUJÍ

10. ročník soutěže o nejlepší jazzovou skladbu mladého autora do 35 let

Stanoveny jsou 2 kategorie skladeb:

1. pro jazzový soubor (1–9 hráčů)
2. pro bigband (10 a více hráčů)

Vaši skladbu (nebo dvě) v podobě nahrávky a notového zápisu pošlete do 17. 6. 2019 na e-mail sarka.jancikova@osa.cz.

Slavnostní vyhlášení soutěže proběhne v rámci festivalu, který se koná ve dnech 8.–9. 7. 2019 na Staroměstském náměstí v Praze. Vítěz obdrží od OSA šek v hodnotě 30 000 Kč a bude moci vítěznou skladbu na tomto slavnostním večeru také zahrát.

Nová síň, 2017,
foto: Jaroslav Kučera

Martin Němec

Nikdy neříkej nikdy!

TEXT: JAROSLAV ŠPULÁK (PRAVO)

Malíř, hudebník a spisovatel. To jsou tři profese dvašedesátiletého pražského rodáka Martina Němce. Na kontě má desítky samostatných výstav a mnoho hudebních alb nejen se svou skupinou Precedens a Lili Marlene, ale i s Bárou Basikovou a mnoha dalšími významnými interprety. Napsal muziku pro filmová i divadelní představení, je autorem povídkových knih *Stodola*, *Vana s výhledem* a letošní novinky *Bod tání*, napsal i scénář a hudbu k celovečerním filmům *T.M.A.* (režie Juraj Herz) a *Perníková věž* (režie Milan Šteindler). Je autorem televizních znělek pořadů *Gen* a *Genus* a mnoha dalších projektů. Žije uměním, a byť to sám vlastně nepraktikuje, soudí, že má a musí být státem podporováno.

Poslanecká sněmovna nedávno zamítla senátorskou novelu autorského zákona, podle které by některé provozovny a další zařízení neměly mít povinnost platit za užití hudby a audiovizuálních děl vlastníkům autorských práv. Jaký na to máte názor?

Můj názor na návrh pana senátora Valenty, jenž žádal výjimku, je negativní. V provozu podniků, které měly být zbaveny povinnosti platit autorské poplatky, jde o nízké peníze. V součtu se ale jedná o podstatný obnos pro autory, kteří potřebují takové legitimní zdroje prostředků k tomu, aby mohli tvořit.

Nechci být arbitrem Ochranného svazu autorského, jehož jsem dlouholetým členem – myslím si, že má dost odborníků, kteří se v této problematice vyznají mnohem lépe. Víím jen, že například názor Pirátské strany, jejíž hlasatelé tvrdí, že umělci by měli hudbu vytvářet z entuziasmu a přetlaku, nepotřebují za ni a na ni žádné peníze a měli by si vydělávat hraním na koncertech, je nesmyslný. Vždyť mnoho autorů ani nekoncertuje! Je to velmi nefundovaný populismus.

Peníze jsou pro kulturu nezbytné, pro její samotnou existenci a rozvoj. A hlavně jsou to prostředky, které se dlouhodobě vrací v podobě kultivace společnosti, jejího vztahu k minulosti, ke kulturnímu a duchovnímu dědictví. Dříve byli umělci závislí na donátorech

V ateliéru, foto: Ája Dvořáčková

a přízni mocných, dnes by mělo být řešení v zákoně. Zřízení, která se vymezovala vůči kultuře a jakýmkoliv způsobem ji znevýhodňovala a omezovala, se vždy ukázala jako totalitní, nedemokratická, potenciálně nebezpečná.

Jsou u nás v ochraně autorských práv rezervy?

V porovnání s vyspělými zeměmi, zejména na sever od nás, určitě ano. Bohužel mám pocit, že obraz Ochranného svazu autorského je v očích

veřejnosti spíše negativní, což vede k tomu, že mnoho uživatelů považuje placení poplatků za přinejmenším sporné. Já jsem členem komise Partnerství OSA, v níž zastupuji scénu rockové a populární hudby. Jsme s nadsázkou ti Robinové Hoodové, kteří rozdělují určité prostředky z výnosů OSA, přesně řečeno z peněz autorů, kteří se tak rozhodli na svém valném shromáždění, výjimečným umělcům. Bez ohledu na žánr podporujeme autory, kteří vytvářejí hodnotná původní

díla. Myslím, že jsme takto s kolegy z dalších žánrů pomohli s nejlepšími vědomím a uvážlivě na svět mnoha projektům, které by ani nevznikly, ať už jde o alba nekomerčních tvůrců, knižní publikace osobností, hudební časopisy nebo výjimečné koncertní programy a události. Myslím, že tahle činnost je záslužná, a mám z té práce pocit zadostiučinění.

Když použiji s trochou ironie heslo české policie – pomáhat a chránit –, tak by se dalo říci, že OSA chrání, je přece ochranným svazem, a jeho komise Partnerství pomáhá. Pomáháme na svět uměleckým počinům, které pak OSA chrání. Zdá se mi to smysluplné.

V ateliéru, foto: Pavlína Bílá

Potřebuje podle vás kultura finanční podporu?

Jsem zrovna ten příklad, který by se Pirátům líbil. Mám potřebu tvořit a ta je nezávislá na tom, jestli mě někdo podporuje nebo nikoli, jestli mám nějak deklarovaný zisk. Někdy bych trochu toho pragmatismu potřeboval,

ale než napsat jednu žádost, to raději napíšu dvě písničky. Jsem ale špatný a odsouzeníhodný případ idealismu! Obecně tvrdím, že kultura je odrazem vyspělosti společnosti a měli bychom ji podporovat všemi možnými způsoby, ne ji nechat pást na louce za domem. Pokud se umění a kultura ve všech svých podobách nebudou významně podporovat, obrátí se to proti nám, proti našim dětem, proti celé společnosti – proti budoucnosti. A to jsem ještě zdaleka nezačal být patetický...

Kdy jste si vy sám uvědomil, že umění bude nedílnou součástí vašeho života?

Nikdy jsem o tom v podstatě nepochyboval, ani jsem neprošel obdobím, kdy bych toužil být popelářem, hasičem nebo kosmonautem. Oba moji rodiče byli výtvarní umělci a to na mě mělo obrovský vliv. Svůj první obraz olejovými barvami na plátně jsem namaloval ještě dříve, než jsem se naučil číst a psát, takže předpoklad, že ze mě bude malíř, byl takřka jistý. Asi v osmi letech jsem napsal sbírku básní nazvanou Praha a věnoval ji své matce, s vlastními ilustracemi... Byl jsem asi trochu zvláštní dítě.

Moji rodiče se stýkali se spoustou osobností z kulturního světa. V té době, v 60. a 70. letech, existovalo silné propojení mezi výtvarnými umělci a divadelníky. Rodiče neustále chodili na premiéry a po jejich skončení chodili herci často k nám domů. Bylo pro mě zcela běžné, že jsem v bytě potkával Josefa Kemra, Rudolfa Hrušínského, Pepíka Vínkláře nebo Miroslava Macháčka. Táta měl ateliér na Malé Straně v domě Zdeňka Štěpánka, kterému jsem jako kluk na zahrádce sedával na klíně a on mi povídal všelijaké moudrosti tím svým hlasem Jana Žižky z Trocnova...

Neustále se kolem mě diskutovalo o umění. O prázdninách na naší chalupě obden pobývali malíři Josef Jíra a Vladimír Komárek. Joska Jíra byl takový můj alternativní táta – denně jsem jezdil na kole do jeho ateliéru na Malé Skále a pozoroval, jak prsty maluje ty své krajiny se pstruhy. Ty mě naučil i lovit na suchou mušku v tudy

Rodiče s Josefem Kemrem, Národní třída – 50. léta, foto: archiv Martina Němce

protékající Jizeře. Vůbec mě nenapadlo, abych uvažoval, že budu dělat něco jiného než umění.

Proběhla u vás proti tomu nějaká revolta?

Až na střední škole. Byla celkem logicky namířena proti předurčenosti rodinným zázemím a tradicím. Nechal jsem si tenkrát narůst dlouhé vlasy, začal jsem cíleně zlobit, poslouchat Franka Zappu a The Doors. Na návštěvu k nám chodil Martin Magor Jirous, Egon Bondy. Z mého pokoje začali znít Sex Pistols a hádat se s Janáčkovými smyčcovými kvartety, které si pouštěli rodiče.

Potom jsem se dostal na Akademii výtvarných umění v Praze a tam jsem založil skupinu Precedens. Rock na dlouhou dobu přerušil mé výtvarné ambice. Je to jistě přirozené, že když člověk odmala naplňuje představu svých rodičů, musí jednou naplnit i tu svou, jakkoli hloupá by byla. Možná se ale na průsečíku všech těch protikladů rodila má budoucí tvůrčí dráha. Dnes Listy důvěrně poslouchám stejně jako rock a elektroniku...

Byla mezi lidmi z divadelního světa, kteří chodili v noci k vám domů, osobnost, jež na vás měla silný umělecký či lidský vliv?

Současná podoba Precedens s Ivou Marešovou, 2018, foto: Tomáš Rozkovec

Nejčastějším hostem byl u nás Josef Kemr. Vybavuji si jasně, když jsme s rodiči bydleli v Praze na Pankráci, jak se mnou maminka chodila na procházky na nedaleký Vyšehrad a já koukal z kočárku na neopakovatelnou tvář Josefa Kemra, na jeho obrovské oči za silnými skly brýlí. Často jsem pak v nadsázce říkal, že jsem Pepička u nás doma vídal častěji než tatínka, který neustále schůzoval s výtvarníky v Mánesu. Pamatuji si tátovu charakteristickou vůni: francouzský terpentýn, což je ředidlo olejových barev, červené moravské víno, včelí vosk, to je ingredience laku na obrazy, a bulharský tabák.

Ale k otázce – Josef Kemr miloval hudbu, u nás a často i na tátových vernisážích hrával na violu. K jeho výraznému hereckému hlasu patří v mých vzpomínkách hudba Johanna Sebastiana Bacha, kterého miloval. Později jsem mu pouštěl i své první hudební pokusy – brnkal jsem mu na

harmonium. Usmíval se. On byl takový náš zvláštní skoro příbuzný.

V dětství mě rodiče nutili, abych se učil hrát na klavír. Byl jsem z toho patřičně zoufalý, ale ta orientace na klavíru se později ukázala být užitečnou. Klavírista se ze mě nikdy nestal, ale klávesista ano, řekl bych. Mám rád syntezátory – jsou pro mě inspirativní, dobře se poji s kreativním přístupem k tvorbě. Používám je spíš jako malíř barvy, jsou mi prostředkem k vytváření atmosféry, hudebních ploch. Žádný virtuos nejsem a nebudu, ani jsem o to neusiloval. Ale skladatel jsem docela pilný a mám dost přesnou představu, jak využít talentu svých virtuózních kolegů.

Do hudebního světa jste se zapsal především jako spoluzakladatel a později šéf a výhradní autor skupiny Precedens. Jak vůbec vznikla?

Na střední škole jsem se potkal se

zvláštním spolužákem, uměl anglicky, hrál na klavír i kytaru a byl to darebák v nejlepším i nejhorším smyslu slova. Když se mi představoval, dal mi vizitku, na které měl transotypem napsáno „akademický architekt Jan Hedl“. Připomínám, že nám bylo šestnáct.

Padli jsme si do oka, protože jsme si oba připadali výluční, a možná jsme dokonce i byli. Založili jsme spolu undergroundovou skupinu Duševní hrob, která zněla velmi podivně. Sahara, jak si později začal Honza říkat, vymýšlel a improvizoval bizarní texty a já se pokoušel hrát na různé nástroje. Bylo to velmi dadaistické, z dnešního pohledu neposlouchatelné. Přesto naše nahrávky vyšly v 90. letech i na cedéčku. Později jsme se nicméně se Saharou shodli, že v rámci nutné autohygieny už ty naše prvotní výtvořky nemůžeme poslouchat.

Pak jsme ve spolupráci s Mikolášem Chadimou, který hrál v té době ve

→

Martin Němec s Dášou Součkovou (Lili Marlene), 2014, foto: Tereza z Davle

skupině Extempore a já pro něj s přáteli z AVU dělal výtvarné řešení koncertní scény, a dalšími hosty natočili přes noc v pražském divadle Ypsilon nahrávky, v nichž již byla patrná cesta k čitelné rockové písni, založené na silné poetice Saharových textů. Uvědomili jsme si, že koncertování pod názvem Duševní hrob je v době reálného socialismu nereálné. Zanedlouho jsme již měli první koncerty Precedens. Byl rok 1982. Na druhém koncertě už s námi zpívala i mladinká sboristka – jmenovala se Bára Basiková. Zanedlouho Sahara odešel a do roka jsme s Bárou natočili mé první již zcela autorské album Doba ledová.

Pro českou hudební scénu jste ve skupině Precedens objevil Báru Basikovou a později Petra Koláře, v kapele Lili Marlene, která vznikla v roce 2002, zase Dášu Součkovou. V současné době zpívá v Precedens další skvělá zpěvačka Iva Marešová. Předsevzal jste si někdy objevovat talentované zpěváky?

Vůbec ne, to je vedlejší produkt, takový

bonus. Buď mám dobrý nos na talenty, nebo to bude ucho. Možná ale jen klika. Náhoda, když v ní rozeznáte smysl, může mít velký potenciál. Teď si vzpomínám, že mě jednou nějaký váš kolega nazval inkubátorem českých hvězd.

Jak k vám při skládání písniček přichází inspirace?

Přijdu do svého malinkého studia, začnu si brnkat a vyhlížet múzu. Ta ví, že jsem netrpělivý, a tak se většinou dost rychle dostaví a vznikne nějaká struktura skladby – hudební nápad. Celá ta léta mi v práci pomáhá skalní člen obou kapel, spoluaranžér a programátor Pavel Nedoma. Já se ve všech těch přístrojích a čudlících moc nevyznám, s technologiemi nejsem kompatibilní. S Pavlem jsme udělali mnoho hodin hudby. Občas žasnu, co všechno máme ve svém archivu. Až jednou u dveří múza nezazvoní, tak máme za ta léta sbírku hudebních motivů bohatou jak oddělení minerálů v Národním muzeu. Zatím ale naštěstí o nápady není nouze, a není třeba zabývat se sebearcheologií...

Právě jsem dokončil hudbu k divadelnímu představení Oscar pro Emily a jsme s Precedens uprostřed dlouhodobé práce na novém albu – stále mě to hodně baví! A díkybohu nejen mě.

Jste aktivní ve výtvarném umění, na hudební scéně i jako spisovatel. Máte tyto umělecké disciplíny spojené?

Všechny ty obory jsou mé profese a vnímám je odděleně. Nejsem výtvarník, který si odskočil k hudbě, ani hudebník, který píše knihy jako koníček. Kdysi jsem své profese míchal jako koktejl. Teď se snažím pracovat vždy soustředěně v jedné, stanovuji si nějaké priority. Nebo možná bych to tak jen chtěl? Stejně jsem schopen doma psát, pak jít do ateliéru a večer do studia. Ale jistěže třeba dokončení nové knihy Bod tání vyžadovalo opravdu mimořádné soustředění.

Máte pocit, že jste v některé z těch disciplín lepší než v jiné?

Nemám. Kdybych si to myslel, zákonitě bych připustil, že jsem v některé horší,

a musel bych se na ni vykašlat. Spíš mě mile překvapuje, že mě potkalo i psaní. Práce na těch ne moc veselých povídkách mě velmi obohacuje. Občas si samozřejmě všímám, že někteří lidé hledí skepticky na to, že by si měli přečíst knihu od někoho, kdo vystudoval malířství na akademii, kromě toho dělá bigbít a občas i scénickou hudbu. Já z toho ale mám radost a psaní se věnuji stejně intenzivně jako malování a skládání hudby. Kdybych neměl nutkání to dělat, koukal bych se z okna. Jsem potěšený, že nová kniha Bod tání má velmi dobré recenze.

Vadí vám, že je na vás někdy nahlíženo jako na reprezentanta jedné umělecké disciplíny, který vstupuje do jiné?

Vadí mi to moc. Možná bych mohl každou tu věc dělat pod jiným jménem, asi bych byl pro spoustu lidí věrohodnější. Jako by nestačily všechny ty tvůrčí tenze... Já ale vím, co do toho dávám a že ty mé výtvořky nejsou zatěžkány kalkulací. Navíc všechny ty disciplíny mají jedno společné – je to report o mém náhledu na svět a život. Je to má výpověď.

Přítom v minulosti se na takzvané renesanční lidi, tedy ty, kteří vládnou více profesemi, hledělo s úctou.

No, dnes je, myslím, takový člověk vnímán jako Ferda Mravenec nebo v lepším případě Jára Cimrman. Párkrát se mi stalo, že mě někdo v rozhovoru nazval renesanční osobností. Většinou jsem se smíchem reagoval slovy, že jsem takový Leonardo chudých. On je vlastně zrovna dobrý příklad. Když nabízel své služby milánskému vévodovi, psal, že je vynálezcem válečných strojů, architektem, umí pořádat opulentní večírky s ohňostroji, skládat básně, je vynikajícím hráčem na loutnu. Teprve asi na desátém místě uvedl, že umí malovat krásné obrazy. Dnes si většina lidí vybaví tak Monu Lisu a snad Poslední večeři. Nejspíš ale tu vlastní.

Máte stále ještě umělecké ambice?

Ani nevím, jestli jsou to ambice. Spíš je

Z koncertu, foto: Ája Dvořáčková

to potřeba, nutnost. Jak říkávala moje babička: Je to v tobě jak v koze.

Nedávno se mě v rozhovoru kdosi ptal, jestli bych netoužil udělat nějaký multimediální projekt. Mé projekty ale multimediální jsou, jen jsou rozloženy na součástky jako nějaká stavebnice, protože zvlášť maluji, zvlášť dělám hudbu a zvlášť píšu.

S velkou chutí a láskou vzpomínám na období, kdy jsem spolupracoval s legendárním mimem a režisérem Ctiborem Turbou. Dělal jsem s ním několik velkých věcí, ale i hudbu k absolventskému představení na francouzské škole cirkusových umění v Chalonu. Z každého druhého studenta se později stala hvězda fenoménu nazvaného nový cirkus.

Vrcholným dílem Ctibora Turby, k němuž jsem měl tu čest vytvořit hudbu, byla Archa bláznů. Šlo o nesmírně originální představení, ale přišel listopad 1989, zvonili jsme klíči a divadla vstoupila do stávk. Takže se odehrálo jen pár představení v Praze

a Brně. V Arše bláznů účinkovalo asi osm umělců z různých zemí od Kanady po Francii. Nemohli čekat, jak ten náš sametový převrat skončí, a rozjeli se po světě. Bohužel už nikdy nedošlo k reinkarnaci tohoto kultovního, jak říkají divadelníci, představení. Kdyby se tenhle počín povedlo oživit, měl bych z toho obrovskou radost!

Upřímně, ten nápad před pár týdny inicioval kolega z nečekaného chechomorského břehu, Franta Černý, který Archu před těmi třemi desítkami let dvakrát viděl a zůstala mu nějak naroubovaná pod kůží. Říkal, k mé radosti, že to byl jeden z nejhlubších kulturních zážitků v jeho životě. Tolikrát mi opakoval, že by do toho se mnou okamžitě šel, až ve mně rozfoukal nějaký plamínek euforie, která by u tak velkého projektu musela být značná. To by musel být požár euforie! Ale tvůrčí euforii – tu já občas mívám. Jak říká James Bond: Nikdy neříkej nikdy.

Tak třeba někdy... ☒

Hudba v digitálním světě

1. díl: Přijde s influencery renesance walkmanů?

Často se zamýšlím nad vlivem technologií na náš život. Spolupracuji s kapelami, hudebními festivaly a k hudbě mám celkově blízko. Proměna je zde zřejmá: bez technologií se dnes nejen poslech, ale ani poznávání nových interpretů takřka neobejdou.

TEXT: ANDREA HURYCHOVÁ

Jako malá holka jsem si přehrávala hudbu zahraničních interpretů na magnetofonu z kazet, které mi můj táta vozil z ciziny. Když jsem pak od strejdy z Ameriky dostala svůj první walkman, byla jsem ve třídě za nejvíc „cool“ holku. Pokud si ještě dnešní děti pamatují kazety, troufám si tvrdit, že pokud bych se zejména těch na základních školách zeptala, jestli vědí, co je to walkman, koukaly by na mě jako na Marťana.

Internet a technologie změnily i hudební průmysl. A možná tak ukázaly směr dalším odvětvím. Hudba se totiž jako první dala koupit on-line a jako první se začínala zbavovat své závislosti na fyzických nosičích. Filmy a videa se pomalinku přidávají až v posledních letech. A to tvrdím i přesto, že vidím, jak si dnes mladí lidé kupují gramofony a shánějí vinyly. Podle mě tím chtějí vyjádřit svůj postoj nebo nostalgii. Rozhodně nebudou desky poslouchat většinu času a nebudou si gramofon balit s sebou na cesty, i když i na nich určitě taky hudbu poslouchají. Žijeme v digitální době. A ta ovlivňuje naše životy. Zejména v posledních 10 letech nabraly změny ve způsobech trávení volného času a poslouchání hudby rychlé obrátky.

Pryč jsou časy, kdy jsme si hudbu pouštěli hlavně z magnetofonů či na cédéčkách a poslouchali ji v blízkosti fyzického nosiče. Kolik z vás má ještě doma hi-fi věž, ze které by se pravidelně linula hudba? Dnes už k poslechu hudby není ani speciální nosič či přístroj potřeba. Dokonale jej nahradí náš chytrý telefon či počítač. Zapojíte sluchátka nebo synchronizujete Bluetooth reproduktor a posloucháte hudbu rovnou z něj.

Ještě před šesti lety „tlačila“ hudební vydavatelství cédéčka. Lidé si je kupovali a přehrávali hudbu primárně z nich.

Dnes je mnohdy fyzické CD pouhým prostředkem k podpoře zpěváka či zpěvačky. Jde o fyzickou věc – propojení na interpreta či kapelu – do sbírky maximálně pro skalní fanoušky. Dnešní norma přenosu hudby je jasně digitální. Prim hrají digitální média: streamingové služby a hudební internetové platformy, jako je například YouTube nebo SoundCloud. Samotné výsledky prodejů a reporty do IFPI nás utvrzují v tom, že ve streamingové hudbě je potenciál, a i sami zpěváci se začínají na digitální tvorbu postupně daleko více soustřeďovat. Releasovat hudbu a dostávat ji k fanouškům tak mohou postupně a kdykoliv se jim zlíbí. Nemusí natočit celé album a odhadovat počty CD, která se prodají, a na to navazovat další prodejní strategie. Mohou víc ověřovat reakce na svoji práci už v průběhu samotné tvorby. A to právě díky technologiím, internetu a sociálním sítím.

Ani v době internetu a všech jeho možností ale nijak neklesá význam rádií. Pro interprety je důležité, aby se o jejich tvorbě vědělo. Aby nějaký nezávislý arbitrární odborník řekl, že je jejich tvorba dobrá. Možná i proto tolik stojí o nasazení svých nových songů do hitparád a o nasazení do rotací v rádiích. Hudba se ale nedělá jen pro kritiky. Primárně ji tvoří pro svoje fanoušky a lidi, které by mohla bavit. To je zase důvodem, proč hudebníci zároveň tolik stojí o to, aby byla jejich tvorba vidět i na digitálních platformách.

Neznám moc hudebních interpretů, kteří by nebyli aktivní na sociálních sítích. Ty je totiž přibližují k fanouškům a pomáhají jim šířit jejich hudbu. Není proto s podivem, že při vydání nového songu jsou právě sociální sítě důležitým komunikačním kanálem. Pro získání největší pozornosti, hlavně mladé generace, slouží hudebním tvůrcům

v současné době primárně videoplatforma YouTube a Instagram.

Oběma těmto sítím v současné době vládne video, ostatně jako celé konzumaci obsahu na internetu. Pro hudebníky se tak stává důležitou součástí jejich tvorby i videotvorba. Začíná být podobně důležitá jako jejich práce na audiu. Proto dnes hudebníci tak často vydávají svůj nový song rovnou s novým videoklipem. A právě vydání nového videoklipu je větší událost pro komunikaci, lépe se plánuje a doprovází jej mnohdy i domluva exkluzivních zveřejnění u vybraného mediálního partnera.

Hudební klipy se často umísťují nejdříve právě na YouTube. Smysl to má dvojnásobně. Jednak se obsah na YouTube dá monetizovat – jednoduše řečeno za přehrání (reklamy) získat peníze. Jednak jde o rychlou zpětnou vazbu od publika. Měřítkem úspěchu je dnes už mezi zpěváky a zpěvačkami za prvních 14 dní nasbírat u nového videoklipu desítky tisíc zhlédnutí. U velkých kapel a hudebníků (jako například Marpo nebo Kryštof) se pak samozřejmě jedná o statisíce až miliony za stejný čas. Není neobvyklé, že úspěšnost hudebních klipů na platformě YouTube bývá klíčem pro otevření dveří u dalších partnerů. Je to nejednou cestou k dalším možnostem propagace nebo k pozvánkám na vystoupení na akcích a festivalech.

Začínající interpret (a nejen ten) tak dnes má jedinečný nástroj, jak si dopomoci k větší popularitě. Potřebuje si osvojit sociální sítě a platformy. To je první krok k tomu, stát se hudebním influencerem. A to návazně může pomoci k větší popularitě a ve finále i k prodeji více vstupenek na koncerty nebo k vyšším prodejům digitálních či fyzických nahrávek.

Kdo je vlastně influencer? Dnes už jde o celkem často skloňované slovo, ale pro upřesnění: myslím tím osobu, která má vliv na sociálních sítích, a dokáže tak oslovit velké množství lidí. I influenceré jsou současným trendem, který ovlivňuje hudební svět. Všimli jste si, kolik zpěváků při šíření svých hudebních novinek zapojuje

ANDREA HURYCHOVÁ

profesionálka na influencer marketing

zakladatelka digitální agentury WeDigital se specializací v on-line videu, kreativních kampaních se zapojením influencerů

svou kariéru odstartovala v českém Googlu (marketing síť YouTube)

exředitelka festivalu Utuberling

úspěšné kampaně: Český olympijský tým, Frisco, Excellent

jiné influenceré? Je to dobrý nástroj, jak o novém songu dát vědět nejen svým fanouškům, ale i těm, kdo sledují onoho jiného influencera. Také není výjimkou, že hudebníci přímo obsazují influenceré do svých videoklipů. Využívají fenoménu, kdy fanoušci onoho influencera videoklip rádi zhlédnou a rovnou se tak i dozvědí o nové písni a klip má další zhlédnutí. Dalším trendem je, že mezi mladými lidmi, kteří mají vliv na sociálních sítích a nejsou zaměřeni hudebníci, se nachází stále víc těch, kteří se spojí s hudebním vydavatelstvím a vydají svůj song a videoklip. A jejich píseň pak, pro mnohé překvapivě, mívá větší úspěch než píseň od průměrného hudebníka, i když není tak kvalitní jako ta od profesionálního zpěváka či zpěvačky. Dnešní digitální doba a síla sociálních sítí otevírají prostor i pro zpěváky amatéry, kteří se z digitálního prostředí mohou se svým debutem dostat snadno až do rádií.

A digitální doba nás postupně učí i další věci. Nejen generace Z, mileniálové, ale i lidé starší si díky internetu zvykli se k nové hudbě dostávat nejen poslechem rádií a televize, ale i prostřednictvím streamingových služeb. Ty totiž mnohdy nabízejí mix hudby, který vyhovuje naší náladě, situaci a požadavkům mnohem přesněji než jakákoliv rádiová stanice. V tomto je další kouzlo digitalizace hudby. Nalézat i nové interprety díky umělé inteligenci těchto platform a mít přístup k milionům písní na jednom místě. A díky tomuto benefitu nás streamingové služby pomalu učí i za digitální hudbu platit. Věřím, že i díky vlivu influencerů zmizí pocit některých lidí, že za hudbu, která se dá lehkou najít na internetu, se nemusí platit. I za ní stojí plno práce a interpreti si za ni zaslouží finanční odměnu. Proto věřím, že trend nelegálního stahování hudby bude slábnout. Jak vidíme i z veřejných čísel a reportů od IFPI, tržby ve streamingu rostou každým rokem. Věřím, že v budoucnu bude samozřejmostí, že tak jako bývalo kdysi rádio či walkman součástí každé domácnosti, bude brzy v každé domácnosti minimálně jeden předplatitel streamingové služby. ☒

Petr Fiala

Nejdůležitější jsou písničky

„Zavolej mi nejpozději do sedmi, pak se jdu potit do fitka,“ odpověděl mi Petr Fiala esemeskou na můj kontaktní dotaz ohledně tohoto rozhovoru. Známe se přes pětatřicet let a představa, jak tento tradiční nesportovec v pětapadesáti poctivě pracuje na fyzičce, mě pobavila. Těžko si v té souvislosti nevzpomenout na jeho „vysportované tělo“ v bílém nátělníku a červených trenýrkách, ikonickém to kostýmu v pravěku Mňágy a Žďorp. Na druhou stranu, kdo viděl v posledních letech koncert kapely a Petrovu až „jaggerovsky“ náročnou a poctivou pohybovou šichtu, nemůže se těm zmíněným tréninkovým dávkám divit.

TEXT: JAN HORÁK

Tvůj zdravý tvůrčí duch žil léta v „nezdravém“ těle. Co ta změna?

Před pěti šesti roky, když se mi zase začalo rozsypávat manželství, jsem zkusil jít jednou do fitka a už jsem tam zůstal, dá se říct. Chodím dvakrát týdně na hodku, víc nestíhám, zkoušel jsem třikrát, ale to už jsem zas neměl čas na jiné věci. Cvičím s trenérem, abych ty cviky dělal pořádně, stali se z nás přátelé, bavíme se i o zdravém jídlu a vůbec o tom, aby se nám dobře žilo, a je to zkrátka skvělý. Přestože občas po trenálu sotva dolezu do šatny a ve sprše pak zažívám cosi jako znovuzrození, nakopne mě to na celý zbytek dne. K tomu jsem si přidal jednou týdně saunu, kterou fakt zbožňuju, a jednou týdně pořádnou procházku, aspoň čtyři hodiny lesem a po loukách tady v Beskydech. Hele, v hlavě mi muzika straší furt, každý den mám jiný, furt někde jezdím, po každém koncertu máme večírek a paříme fest, lítám kolem děcek, představuju zrovna domek, a tak potřebuju v životě co nejvíc rádu. A samozřejmě to pomáhá i na pódiu, ale hlavně mě to fakt baví. Navíc jsem zvědavý jak opice, moc mě zajímá, jak se bude svět vyvíjet dál, chci vozit v kočárku děcka své dcerky, která má teď devět let, takže potřebuju vydržet co nejdýl. :-)

Čím jsi chtěl být jako malý kluk?

Až do osmé třídy jsem do všech dotazníků psal, že komikem. Protože jsem nevěděl a ani jsem o tom moc nepřemýšlel, bylo to tak daleko.

Jak se rodil tvůj písničkářský talent? Vyrůstal jsi v prostředí, kde „byla muzika doma“?

Otec rád zpíval lidové písničky, když si večer s mamkou dali víno. Měli jsme gramofon a rodiče kupovali singly s jednou písničkou na každé straně. Byla jich docela hromádka. Malý přítel z města N atd. Plus sem tam nějaké elpíčko. Kolem patnácti jsem gramec zabavil a drhnul na něm M Efekt, Katapulty a různé singly. Doma byl taky magnetofon Sonet Duo, na který jsem si nahrával písničky z rádia Svobodná Evropa nebo z BBC. Pak jsem rodiče ukecal, aby si vzali půjčku tři tisíce, a já si za ně koupil magnetofon B700, začal shánět čisté pásky a nahrával od kamarádů z elpíček všechny ty Párply, Flojdy, Kissáky a další. Furt jsem jezdil na kole s magičem v batohu a něco nahrával.

Jsi pořád takový vášnivý čtenář? Co tě baví? Má literatura vliv na tvůj textařský jazyk?

Jo, furt čtu, ale už ne knížku denně. Beletrii moc ne, akorát nějaké detektivky. Čtu hlavně knížky o hudbě, pak všechny ty Frommy, Jungy, různé encyklopedie. Knižní rozhovory

Foto: David Macháček

se zajímavými lidmi, popřípadě jejich životopisy. Do takových patnácti jsem četl nepřetržitě, občas jsem ani nešel do školy, abych mohl číst furt. Což se mi teď vrací v podobě dobré slovní zásoby a taky, když je na stránce chyba, hned mě to praští do očí. Takže když něco píšu, prostě jenom píšu, moc nehledám.

Máš svůj snadno rozpoznatelný autorský rukopis. Cítíš to spíš jako výhodu, nebo omezení?

Pro mě je to absolutní výhoda a vlastně největší ocenění, když lidi poznají, že jsi to ty. Našel jsem si svoji parketu a k tomu partu hudebníků, kteří to cítí podobně. Nebyl to žádný plán, jen se to stalo. Vždycky jsme hráli, jak nám zobák narost, sice to chvíli trvalo, než si toho lidi všimli, ale to bylo taky moc dobře.

Cédéčko Dáreček přineslo řadu zajímavých coverů. Je tam nějaká

hodně zdařilá skladba, kdy sis třeba řekl „kurňa, našli tam něco, co jsem ani nevěděl, že tam je“?

Je tam spousta pro mě krásných momentů, zmínil bych třeba kapelu Listolet, která předělala a kousek textu dopsala do písničky Chceš mě? Chci tě!. Nebo Skyline a Je to nemožné. Nebo Kryštof a Dveře do pokoje. A další. Díky všem zúčastněným.

Jsi „v tom“ 36 let. Které období bylo nejuspěšnější a kdy ses nejlépe cítil ty sám?

Nejlíp se cítím poslední dva roky, kdy jsme kapelu doplnili o bubeníka Marcela Gabriela, který, zdá se, byl posledním kouskem do skládačky. Hudebně i lidsky je to moc fajn, poslední deska Třínohý pes se povedla a za chvíli jdeme točit další. Koncerty jsou když ne vyprodané, tak hodně plné, daří se a je nám spolu dobře. Zažili jsme taky kdysi takový ten sen všech hudebníků, že jeden rok hraješ v Praze v malém klubu pro sedm

lidí, z čehož jsou čtyři ožralí španělští turisté, a o rok později ty samé písničky v té samé Praze hraješ pro čtyři tisíce lidí v nějaké hale. Zažili jsme nádherný devadesátky, kdy vládla euforie a nikdo se neptal, kde se kouří. Teď se k tomu svým způsobem vracíme.

Vedeš si nějakou evidenci svých písniček?

Ne. Nedávno jsme vydali zpěvník, tak jsem čuměl, kolik je těch songů. Zatím 222, co vyšly na deskách, plus samozřejmě hodně skladeb, které na desky neprošly nebo je hrály kapely před Mňágo.

Tomáš Klus byl hostem výročního koncertu Mňágy. Co tě na něm baví? Podle mě je jeho autorský i interpretační styl úplně „jiný zájezd“ a cílí na úplně jiné publikum. Nebo ne?

Baví mě, že je svůj a je mu u prdele, co si o něm kdo myslí. Nemám moc

Foto: David Macháček

rád obvyklý český skepticismus, vůbec například nechápu, co některým lidem vadí na hesle „pravda a láska musí zvítězit nad lží a nenávistí“. Přejí by si snad, aby to bylo naopak?! Tomáš jde s kůží na trh, nebojí se, dělá si, co chce. Úctyhodné!

**Chybí ti televizní pořad Ladí neladí?
Co ti přinášel? Uvítal bys něco podobného v televizi nebo v rádiu?**

Jo, chybí mi pravidelné pařby s Mišem Kaščíkem, Marcellem Nevínem a Markem Dohnalem. Kapely jsme si vybírali sami, s většinou jsme se hezky pokamarádili, a do telky se tak často dostaly kapely, které by tam jinak nebyly. Díky novinářům, kteří tam chodili do diskusí, jsme se taky dověděli o kapelách, které zrovna byly na začátku, a my je mohli hned pozvat – například Gaia Messiah nebo Xavier Baumaxa. Jasně že bych uvítal něco podobného!

Co si myslíš o TV pořadech kvízového typu, kam jsou zvané osobnosti

ze showbyznysu? Přijal bys takové pozvání?

Já nevím, občas přepínám televizi a vidím tam furt tu samou partu, jak mají nějaký družstvo a něco uhadují, radují se a výskají, je pět hodin odpoledne nebo osm večer a lidi na to doma čumí v bedně. Asi spíš ne.

Film Mňága – Happy End byl jistě jedinečná a neopakovatelná zkušenost. Jak vnímáš propojení filmu a muziky? Viděl jsi něco, co by tě inspirovalo k dalšímu filmu o Mňáze? A baví tě natáčení klipů?

No, já si nepředstavuju žádný film o Mňáze, úplně mi stačí, že jeden žiju naostro. Hudebních dokumentů jsem viděl hodně a krásných. Hudba je prostě skvělá a hudebníci skvělí blázinci.

Natáčení klipů není to, kvůli čemu jsme kapelu zakládali, ale občas se nějaký povede. Mám rád, když je to vtipný nebo to má aspoň jeden nápad.

Slepé střevo, potažmo Mňága vznikl jako rebelie vůči tomu

bolševickému bezčasí. Fakt jsi v té době neměl žádný tajný sen o úspěchu, že bys to chtěl s bigbítem „někam dotáhnout“?

To si piš, že neměl. Měli jsme jasnou dohodu nezúčastňovat se žádných přehrávek. Do revoluce jsme hráli jen za cesták. Fakt jsme všichni v kapele velice opovrhovali politickým systémem a lůzou, která jej reprezentovala, a propadli bychom se hanbou, kdybychom s nimi měli nějak spolupracovat. Kapela byla náš azyl, nikoli přivýdělek.

Jsou sice ještě „starší kluci“, ale i tebe už lidi vnímají jako klasika žánru. Jaký je to pocit, to „too old to rock’n’roll, too young to die“?

Platí jen to druhý, bejbé! Je to fajn, nemusíme psát své první hity, protože už jsou napsané, ani nemusíme nikomu dokazovat, že jsme dobrá kapela. Kdo chtěl, už si toho všimnul.

Co si myslíš o spolupráci rockových kapel se symfonickými orchestry? Znáš nějaký případ, kdy sis říkal,

Měli jsme jasnou dohodu nezúčastňovat se žádných přehrávek. Do revoluce jsme hráli jen za cesták.

že to těm písničkářům pomohlo, je to lepší než původní verze? Lákaloby tě něco takového?

Vůbec. Nevšiml jsem si zatím, že by to byl nějaký přínos. Vždycky se všichni dojmají, zúčastnění hudebníci i publikum, ale vždycky se na to nějak rychle zapomene. Ale to je taky tím, že jsem furt pankáč a mám rád jednoduchost, sdělení, rambajz bubnů, autentičnost kapely, a ne nějaký šmrdlání smyčců, aby se slza z posluchače vydojila.

Připravujete s kapelou nové album. Bude v něčem jiné, překvapivé? Nebo pořád platí „vítězná sestava se nemění“?

Snažíme se napsat co nejlepší písničky, muziku i texty. Dotáhnout je co nejdál. Máme sami sebe, studio Sono s Milanem Cimfem, který je teď naším producentem, ať už děláme cokoli, a máme kamarády hosty, kteří nám s tím vším pomůžou. Nejdůležitější jsou písničky.

Kdyby byl Petr Fiala hudební publicista, jakou „chytrou“ otázku by si položil?

Dal byste si kafe? Dal!!! ☒

Foto: David Macháček

World music: fenomén, marketingový trik nebo světonázor?

Termín world music je dnes stejně běžný jako blues, jazz či opera. Liší se ale tím, že ne všichni jej chápou stejně. Zatímco blues či opera mají jasnou žánrovou definici, world music je naopak časté téma k diskusím.

TEXT: PETR DORŮŽKA

... a já jsem se cítil šťasten uvnitř těchto písní, v nichž smutek není hravý, smích není křivý, láska není směšná a nenávisť není plachá, kde lidé milují tělem i duší, kde v nenávisti sahají po noži nebo po šavli, v radosti tančí, v zoufalství skáčou do Dunaje, kde tedy láska je ještě láskou a bolest bolestí, kde původní cit není ještě vyklouben ze sebe sama a hodnoty jsou dosud nezpustošené. A zdálo se mi, že uvnitř těchto písní jsem doma, že z nich jsem vyšel. Že jejich svět je mé původní poznamenání...

Milan Kundera – Žert

Kunderovo vyznání ukazuje, jak snadné je rozlišit rutinní komerci od autentického a neopakovatelného zážitku. Od hudby, která má pevné kořeny ve specifickém místě i době a která je daleko více součástí každodenního života nežli nějakou kulturní zvyklostí, kde účinkující má místo na pódiu a posluchač v hledišti. Citát nám zároveň poslouží jako odrazový můstek k pátrání: co vlastně je world music? Jedná se o dobový trend, nebo trvalý a kontinuální proces? A vůbec, co nás motivuje, abychom poslouchali donedávna tak obskurní žánry, jako je hudba Afriky, Asie, klezmer z Haliče či tance ze Skotské vysočiny?

Obdobníci se shodují, že nám schází právě ta autentičnost, kterou z naší kultury vytěsnila celá série změn v každodenním životě: průmysl, stěhování obyvatel do měst i to,

jak média vytlačují domácí muzicírování. Jenže modernita působí i opačným směrem. Jestliže je díky médiím i snadnému cestování dostupná hudba z kultur, které si onu autentičnost uchovaly, lidé si ji najdou. A také ji potřebují nějak pojmenovat.

SPIKLENCI Z LONDÝNA

Pokud ovšem tisk operuje s termínem world music jako s vymezeným žánrem, jedná se o dezinformaci nejhrubšího zrna. Potvrzuje to i na internetu detailně dokumentovaná „spiklenecká schůzka“ producentů a hudebních profesionálů v Londýně roku 1987. Obchody s hudbou tehdy nabízely jazz, rock, blues, country, a se vším ostatním, jako tango, flamenco, indická či africká hudba, si nevěděly rady. Hraniče mezi hudebními kulturami ale už pukaly. Festival WOMAD vstupoval do pátého ročníku. Hudbu ležící vně anglosaského světa bylo potřeba pojmenovat a zmapovat. Spiklenci zaplatili rafinovaně úspornou reklamní kampaň za pouhých tři a půl tisíce liber, a gramofonové obchody i média přijaly nový hudební šuplík. Jmenoval se world music a patřily do něj všechny ty komplikované žánry, které ležely mimo rozlišovací schopnost anglosaského světa. Byl to jen finální krok, samotný termín už několik dekad visel ve vzduchu.

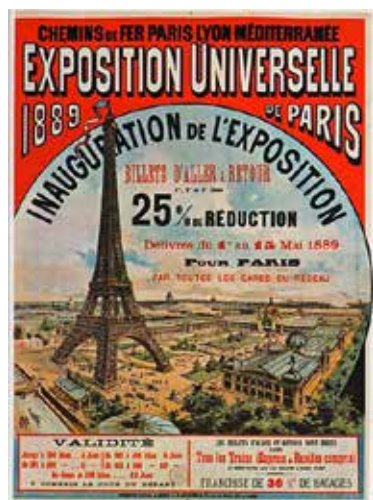
Na amerických univerzitách se objevil už v 60. letech. Etnomuzikolog Robert E. Brown zavedl na akademické půdě

nejen termín world music, ale i hudební paralelu bilingvních jazykových schopností. „Bimuzikální“ hudebník si nejprve osvojí vlastní hudební kulturu a poté vystuduje hudbu nějakého dalšího etnika. S naprostou samozřejmostí se pak pohybuje v obou paralelních světech, aniž by jeden nadřazoval druhému. Úplně poprvé se označení world music objevilo v tisku už počátkem 20. století, roku 1906 je použil německý muzikolog Georg Capellen v knize *Exotische Rhythmik, Melodik und Tonalität als Wegweiser zu einer Neuen Kunstentwicklung*.

HUDBA Z KONCE SVĚTA

Ke střetávání hudebních kultur ale docházelo už staletí předtím. Zvláště zajímavý podnět přinesla Světová výstava v Paříži, jejíž součástí byla nově postavená Eiffelova věž. Uspořádána byla ke stému výročí Francouzské revoluce a dobytí Bastily a probíhala od května do října 1889.

Vedle národních pavilonů byla na výstavišti i „koloniální“ část. Lidé tak mohli cestovat mezi Káhirou, Kongem, Tuniskem a třeba Jávou. Součástí holandské expozice byla věrná kopie vesnice z ostrova Jáva s šedesáti domorodci za tímto účelem dovezenými do Evropy. V bambusovém pavilonu hrál gamelan – tedy elitní orchestr indonéských šlechtických paláců. Jávanskou vesnici pravidelně navštěvoval sedmadvacetiletý Claude Debussy, který tehdy hledal cesty, jak se vymanit ze sevření německé skladatelské tradice. Setkání s hudbou, která se přičila všem platným pravidlům, poznamenalo celý jeho život. Jedenáct let po výstavě přijel do Paříže gamelan s mnohem větším obsazením a Debussy později publikoval studii o hudbě z Jávy: „Pokud se vzdáme evropských předsudků a oddáme se kouzlu perkusí z Jávy, musíme uznat, že ty naše perkuse znějí jako primitivní hluk z venkovského jarmarku.“

Zatímco pařížské expo probíhalo ve vymezeném úseku sedmi měsíců, řadu moderních stylů formovaly procesy trvající stovky let. Byla to především dlouhodobá migrace, často násilná. Výsledkem několika staletí otrokářství, od 16. do 19. století, je blues, jazz, hip hop, reggae i latinskoamerické styly jako samba či salsa. Všechny měly kořeny zčásti v Africe, zčásti v evropské kultuře.

KRUH SE UZAVÍRÁ

V téhle chvíli už máme dost poznatků, abychom se shodli, že termín world music lze vnímat jako kontinuální proces, který se díky snadnějšímu cestování a moderním médiím neustále zrychluje. Pro současnou generaci je world music též kulturní platformou: patří k ní festivaly i vzdělávací projekty, přispívající k vzájemnému porozumění mezi kulturami, které je protívahou rasismu a šovinismu. A v duchu Brownovy bimuzikality dochází i k posunu hodnot. Krédem festivalu WOMAD, který založil Peter Gabriel, je přesvědčení, že všechny hudební kultury jsou rovnocenné

a každou z nich lze hodnotit jen jejími vlastními měřítky.

Během 32 let, která uběhla od spiklecké medializace world music v Londýně, se mnohé změnilo. Díky osobnostem jako Peter Gabriel objevily celé generace posluchačů dosud neznámou hudbu. Proces zasáhl i do mainstreamu. Britský deník *Guardian* nedávno uvedl: „Podle údajů IFPI byla nejprodávanějším singlem roku 2018 Havana s americko-kubánskou zpěvačkou Camilou Cabello, v Global Top 10 Digital Singles se dále umístila Tia Ray z Číny i umělci z Portorika.“ A Tim Ingham píše v *Rolling Stone*: „Nejenže v klíčových teritoriích dnes dominuje reper-toár nezpívány v angličtině – ale navíc přebírá vedení.“ Což de facto znamená,

že i hudba z konce světa, kdysi zdroj autentičnosti, vstoupila do rutinního kolotoče. Má to i negativní dopad. Pro programátory world music festivalů je dnes mnohem obtížnější najít nové a kvalitní účinkující než v předešlých letech. Z hlediska hudebního vývoje se ale nejedná o nic nového. Americký producent Joe Boyd, který natočil jak nejstarší nahrávky Pink Floyd či Erica Claptona, tak hudbu z Albánie či Brazílie, nabízí srovnání: „Všechnu tu úžasnou hudbu 60. let převálcovaly elektrické kytary. Brilantní originalitu Hendrix či Claptona nahradily ty nejjednodušší akordy a metalové riffy. To nebyl ten nejšťastnější konec.“ ☒

Nebojím se být někým jiným

TEXT: VERONIKA ONDEČKOVÁ

Milan Havrda, kterého málokdo zná jinak než pod pseudonymem Boris Carloff, patří dlouhodobě k nejvýraznějším českým hudebníkům na elektronické scéně a stále více se realizuje také jako všestranný producent. Navzdory svému tíhnutí k alternativnějším hudebním formám se nebrání spolupráci s nadějemi české pop-music a i zde sklízí úspěchy. Ačkoli hned čtyři jeho svěřenci letos postoupili do finále písňové soutěže Eurovize a logicky se nabízí pokračovat v nastolené dráze, charismatického producenta to táhne zcela odlišným směrem a je připravený na úplně novou etapu svojí kariéry.

Před časem jste prohlásil, že se chystáte ukončit své působení jako Boris Carloff. Ještě nedávno ale měl premiéru (nejen na české poměry) velkolepě pojatý klip k singlu In The Sky. Rozmyslel jste se?

Nerozmyslel. Cítím, že třemi deskami, které pod jménem Boris Carloff vyšly, jsem vyjádřil všechno, co jsem chtěl. Jak se věci vyvinou dál, tomu nechávám volný průběh. Nevylučuji, že znovu dostanu chuť pustit se do něčeho jako Boris Carloff. Momentálně ale takovou potřebu necítím.

Plánoval jste pouť Borise Carloffa završit trilogií, nebo rozhodnutí přišlo až s vydáním posledního alba The Solipsist?

Byl to přirozený vývoj a myslím, že u mě nijak překvapivý. Jsem typ člověka, který umí dobře opouštět. Potřebuji mít pocit čistého papíru k tomu, abych se mohl věnovat novým věcem a s radostí.

Nebyla by škoda skončit? Máte za sebou velký kus práce, renomé i ohlas v zahraničí. Rada umělců pod stejným jménem zvládá velké tvůrčí rozkročení.

Nemyslím si, že by to byla škoda.

Vnímám to tak, že Boris Carloff je již určitým způsobem vyprofilovaný a zosobňuje část mé kariéry, která je uzavřená. Pokud se pustím do něčeho žánrově odlišného, změnu by mělo provázet i nové jméno. Nebojím se být někým jiným ani toho, že bych se nedokázal prosadit s novým projektem. Naopak, je to pro mě motivace vydat se dalším směrem. Jméno je v hudební branži stejně jen velmi relativní pojem.

V jakém tvůrčím období se momentálně nacházíte?

V poslední době působím převážně jako producent a pomáhám mladším interpretům. Těší mě sdílet zkušenosti a technické zázemí, které jsem vybudoval. Ze všeho nejvíc mě ale i nadále baví skládání, zejména vážné hudby, a stále častěji vytvářím hudbu pro multimediální komiksy. Také se věnuji nejrůznějším technickým záležitostem, například výrobě pluginů pro počítačové software. No a do toho pomalu plánuji začít nový vlastní projekt. Ten je ale zatím tajný.

Nechme se tedy překvapit. Co u vás obvykle nastartuje chuť pustit se do skládání?

→

Foto: Archiv Borise Carloffa

U mě je to čím dál více otázkou plánování. Funguji podobně jako třeba Franz Kafka. Ten každý den napsal pár kapitol nebo alespoň stránek, a i kdyby nebyly dobré, pokračoval v psaní dál, aby nevypadl ze cviku. U mě to není jinak. Hudbou se žívím již řadu let a ať už skládám pro sebe, pro jiné nebo jen tak do šuplíku, není den, abych něco nevytvořil. Myslím, že jsem se díky tomu dost posunul. První album, na kterém jsem strašně visel, aby dopadlo podle mých představ, mi trvalo dokončit zhruba čtyři a půl roku. Druhou desku jsem měl hotovou za dva měsíce a třetí mi zabrala čtrnáct dní. Přitom mám pocit, že právě poslední album se podařilo nejvíc.

Produkcí se věnujete skutečně intenzivně. Je pro vás srovnatelně naplňující jako práce na vlastní tvorbě?

Jak kdy. Záleží, nakolik upřímným mi konkrétní spolupráce dovolí být. Vždycky je příjemnější, když se mohu co nejvíce realizovat. Proto se snažím vybírat si takové projekty, které pro mě nejsou pouhou prací, a jsem rád, že v poslední době mám štěstí takřka na samé takové. Díky tomu můžu říct, že si za svou producentskou práci stojím, baví mě a zároveň se při ní realizuji i jako tvůrce. Nic to však nemění na tom, že času strávenému vlastní tvorbou se nevyrovná.

K tomu ale musí být chuť i určitá tenze.

Na všech třech albech je znát, že jako Boris Carloff jste prošel určitou generací a vytvořil si charakteristický rukopis. Dají se nějaké styčné prvky vysledovat i ve vaší producentské dráze?

Občas slyším, že i jako producent určitý rukopis mám. Přiznám se, že já

osobně ho ale neslyším, takže tohle asi nedokážu posoudit. Jsem tak trochu chameleon a pracuji na projektech, které se od sebe navzájem dost odlišují.

Vybíráte si projekty čistě na základě poptávky, nebo si občas sám vyhlédnete někoho, s kým chcete spolupracovat?

Druhá varianta není příliš častá. Většinou se na mě interpreti obrací sami. Muselo by jít o něco hudebně opravdu mimořádného, abych to byl já, kdo přijde s nabídkou spolupráce jako první.

Co z vaší producentské dráhy vás v poslední době obzvláště potěšilo?

Do posledního ročníku Eurovize jsem poslal pět písníček a čtyři z nich postoupily do finále. To je, myslím, docela pěkné skóre a samozřejmě mě potěšilo.

Jednalo se o vaši první zkušenost s Eurovizí?

Ne tak úplně. S jedním ze soutěžících, Mikolase Josefem, jsem spolupracoval již dříve, zhruba od jeho patnácti let, a dělá mi radost, kam se za tu dobu posunul, nyní i s příspěvím Eurovize.

Foto: Zara Meduna Wildmoons

Patříte k alternativnějším tvůrcům. Pro vaše fanoušky tak může být překvapením vaše angažmá v podobné soutěži. Jaký je vlastně váš vztah k Eurovizí?

Přiznávám, že z mého úhlu pohledu je Eurovize tak trochu cirkus. Ať už ale mám k podobným soutěžím jakékoli výhrady, nelze přehlížet, že začínajícím hudebníkům mohou obrovsky pomoci. Objem PR, který už jen díky účasti získají, je neskutečně velký. Respektuji, pokud jim to za to úsilí stojí.

Do jaké míry se do spolupráce se soutěžícími promítla snaha jít se současnými trendy?

No s tím právě byla největší legrace. Každá z pěti soutěžních skladeb byla úplně jiná a na české poměry představuje hodně chytrý pop. I z toho důvodu jsme nemuseli dělat žádné kompromisy. To mě potěšilo a zároveň příjemně překvapilo, zvláště když vezmu v potaz, že hned čtyři skladby postoupily do finále. Česká rádia je sice

nejspíš hrát nebudou, na Eurovizi ale zafungovaly i tak.

Účastnil jste se vy sám někdy nějaké hudební soutěže?

V roce 1997 jsme s mojí tehdejší kapelou vyhráli Rock Fest Dobříš (smích).

A co jste tehdy vyhráli?

Účinkování v pořadu Na Kloboučku s Michalem Pavlíčkem. Dostali jsme se do televize!

Eurovize je zajímavá tím, že uvádí umělce do mezinárodního kontextu. Vy máte štěstí, že vaše hudba prošla do zahraničí zcela přirozeně.

V jakých zemích myslíte, že vám posluchači rozumí nejvíce?

Zdá se, že ve Španělsku mám z nějakého důvodu hodně fanoušků. Dokonce jsme si tam zahráli na jednom obrovském festivalu. Na ten rád vzpomínám. Po koncertě jsme si šli zaplavat do moře, které bylo vzdálené jen pár metrů od pódia, a celkově to bylo moc fajn. Silnější vazby jsem zaznamenal také v Německu, které má k elektronické hudbě obecně blízko. A dobré reakce přišly třeba také z Jihoafrické republiky, kde se moje písničky kupodivu dostaly i do rádií a údajně jsem tam vyhrál i několik hitparád.

To je docela překvapení. Vzhledem k severské náladě vaší tvorby bych tipovala spíše skandinávské země.

Také mě to překvapilo. Možná je to tím, že moje hudba v tomhle ohledu není pro seveřany dost autentická. Těžko říct. Poslední album už vlastně ani tolik seversky nezni. Slyším tam spíš vlivy black music.

Blíží se letní sezona. Plánujete na ni nějaké koncerty?

Celé léto se už tradičně chystám strávit v Chorvatsku, které jsem si oblíbil, máme tam dům s velkou zahradou. Těším se na teplo a každodenní plavání v moři. Máme ale naplánované dva koncerty, kvůli kterým si do Čech odskočím. Vystoupíme na festivalu Beseda u Bigbitu a pak nás čeká koncert v pražském Cross Clubu.

Údajně také pracujete na knize. Jak jste s ní pokročil?

Knihy je zatím stále v procesu. Momentálně mi ale k srdci nejvíc přirostly multimediální komiksy. Dokonce uvažuji o tom, že bych se výhledově věnoval výhradně skládání hudby pro daný formát, respektive softwarové tvorbě obecně, a do žádných komerčních projektů už se nepouštěl. Chci pracovat zcela svobodně, na věcech, které mě baví, a tohle daná oblast splňuje.

Vždycky jste byl fanouškem komiksů?

Dá se říct, že ano. Vyrůstal jsem na science fiction, což má ke komiksům blízko.

Kdybyste mohl být na chvíli komiksovou postavou, která by to byla?

To je jasná volba, Sherlock Holmes. ☒

Přiznávám, že z mého úhlu pohledu je Eurovize tak trochu cirkus. Ať už ale mám k podobným soutěžím jakékoli výhrady, nelze přehlížet, že začínajícím hudebníkům mohou obrovsky pomoci.

ZASTUPOVÁN OSA OD 1958. V DATABÁZI MÁ REGISTROVÁNO 945 HUDEBNÍCH DĚL.

Komediant se přece nemůže brát vážně

TEXT: VÁCLAV HNÁTEK

Jiří Suchý je známý workoholik a i ve svých sedmaosmdesáti letech má napilno. Dokonce tak, že spojit se s ním je operace na mnoho dní. Legendární skladatel a textař se navíc zařekl, že rozhovory bude poskytovat už pouze v písemné formě. Šetří to čas, ale výsledek je někdy nutně strohý. I tak se zakladatel letos šedesátiletého divadla Semafor rozpovídal o minulosti i budoucnosti své domovské scény, o svém vztahu k politické satíře nebo o tom, jestli se někdy prohřešil proti #MeToo.

Divadlo Semafor letos slaví šedesát let od svého vzniku. Dovedl jste si tehdy, v roce 1959, představit, že vydrží takhle dlouho?

Jiří Šlitr dával Semaforu pět let. Měl za to, že jsme módní záležitost. Jan Werich deset.

Máte aspoň rámcovou představu, kolik desítek lidí Semaforem prošlo?

Spíš by se dalo mluvit o stovkách. Jen v současné době máme na devadesát externistů. Stálý soubor si nemůžeme dovolit. Jsme nejspíš největší malé divadlo v Praze.

Semafor po celou dobu postihovaly různé krize. Od nevole ze strany režimu po nečekaná úmrtí nejdříve Jiřího Šlitra, potom Jiřího Grossmana. Posilovala nutnost toto překonat vás i divadlo?

Bylo toho víc. Zákazy, povodeň, finanční problém, ale to, že existujeme, je snad zřetelným dokladem, že jsme se nedali.

Vy jste se, pokud vím, vždycky bránil čistě satíře. Lidé si však i ve vaší tvorbě během totality nacházeli jinotaje. Vadilo vám to, těšilo vás to, nebo vám to bylo jedno?

Bránil jsem se satíře, protože tu, kterou po mně tehdy vyžadovali, jsem dělat nechtěl. A tu, za kterou bych se mohl sám postavit, jsem nedělal, nechtěl jsem dát záminku k likvidaci. A ty jinotaje? To víte, že mě těšilo, když diváci něco objevili. A dneska nedělám satiru, protože mně vadí, že se to smí, a tak se do toho kdekdo pouští. Baví mě dělat humor, který se nepodbízí.

Spolupráce s Jiřím Šlitrem skončila jeho tragickou smrtí v roce 1969. Pojdme si zaspekuovat. Kdyby tu byl ještě dnes, tvořili byste stále tvůrčí tandem?

Já věřím, že ano. Naše tehdejší rozepře jsme vždycky snadno překonali, neb jsme nebyli blbí a bylo nám jasné, že naše vzájemná spolupráce je ideální.

A co vám z této spolupráce později chybělo nejvíc?

Snad jedině ten náš společný humor, který mezi námi jiskřil. Naštěstí se skladatelské činnosti ujal Ferdinand Havlík a na jevišti vedle mě stanula Jitka Molavcová. A humor jiskří dál.

Bránil jsem se satíře, protože tu, kterou po mně tehdy vyžadovali, jsem dělat nechtěl. A tu, za kterou bych se mohl sám postavit, jsem nedělal, nechtěl jsem dát záminku k likvidaci.

Pokud jsem se dobře díval, nejstarší hrou, kterou máte stále v programu, je Šest žen, která měla premiéru v roce 1962. Hrajete ji pořád stejně, nebo se takový kus nějak logicky vyvíjí?

Poprvé jsme ji hráli roku 1958 v Redutě a pak i v Semaforu. Pokaždé jako velmi komorní inscenaci. Dneska je to na semaforské poměry velká podívaná, už jen patnáctičlenný Big Band Semafor tomu nasvědčuje. A to ani neříkám, co

stál kostým Jindřicha VIII., kterého hraje Felix Slováček junior. Je to věrná replika Jindřichova oděvu, jak ho zachytil na plátně Hans Holbein. Vyměnil jsem i některé texty a nahradil je novými, ani všechny písničky nejsou z původní verze. Ostatně přijďte se podívat.

Přijdu rád. Ale to mi vysvětlete, jak to, že vám stálo za to investovat velké peníze do repliky renesančního oděvu? Čekal bych něco podobného od produkce výpravného filmu, ne od divadla.

Zdaleka jsem nepřekročil rozpočet na kostýmy. Jindřichových šest manželek jsem oblékl do velmi jednoduchých, a tudíž levných šatů v pastelových barvách, takže vytvářejí vedle sebe v řadě tak trochu duhu a jediným zdobným prvkem jsou malé vyšívané erby. Když však vystoupí král z Holbeinova obrazu, tak jsem nešetřil – vytváří kontrast k té řadě manželek. Ten kostým je nádherným šperkem celé inscenace a já rozhodně nesdílím názor, že když na něčem ušetřit, tak na kráse, protože ta je statkem zbytným. Ve výsledku výtvarná stránka naší revue Šest žen nepřevyšuje průměr výdajů na jiné naše inscenace.

Další letitou hrou na semaforském repertoáru je Kdyby tisíc klarinetů. To je navíc materiál i díky filmovému zpracování velmi známý. Změnil se něco tam?

Ovšem. V první polovině jsem se částečně vrátil ke Klarinetům, jak jsme je hráli před sedmdesáti lety na Zábradlí, z písniček, které zazněly ve filmu, jsem sestavil kabaret, zkrátka je to všechno trochu jinak.

Zároveň loni vznikla i hra Možná že jistě ale určitě snad, ve které vy sám nehrajete. Jak na to reagují diváci?

Diváci na to, bohužel, reagují jinak, než bych si přál. Ve své domyšlivosti jsem soudil, že pokud budu autorem libreta, písňových textů, někdy i hudby, pokud věc zrežuruji a ve hře bude přítomen můj humor, bude to stačit a mou fyzickou přítomnost už nebude publikum vyžadovat. Mýlil jsem se.

Včera neděle byla

Včera neděle byla, včera byl hezký čas,
včera neděle byla, za týden bude zas.

Nikdy bych nevěřila, že se to může stát,
včera neděle byla, řekl, že mě má rád.

Poslal mi úsměv letmý, tolik nesmělý byl,
počkal si, až se setmí, a pak mě políbil,
láska celý svět změní, všechno je jinačí,
zima studená není, tvrdá mez netlačí.

Foto: Michal Kubala

Foto: Michal Kubala

Zájem o tento titul je malý. Ti, kteří se na představení dostaví, reagují často velmi spontánně, smích a potlesk tu neschází, ale návštěvnost je chudobná.

Máte vy jako otec zakladatel nějaké tužby, jak by se měl Semafor vyvíjet, až jej opustíte úplně?

Právě představení Možná že jistě ale určitě snad je záležitost hledání další cesty. Ale jak vidím, musím hledat dál, dokud jsem ještě mlád. Devadesátka se nezadržitelně blíží a věk zralosti s ní. A tou dobou už bych měl tušit, co bude dál. Si říkám.

Takže ptát se, jak by měl Semafor vypadat, až bude slavit sto let, je zatím bezpředmětné, že?

Jak bude vypadat Semafor tou dobou, opravdu netuším. Zkousím pořád nové přístupy k našemu žánru a nevím, co všechno mě může do té doby napadnout. A jak budu vypadat já, to se nesnažím domýšlet.

Výročí Semaforu se letos slaví na mnoha frontách. Mně osobně se velmi líbilo pásmo písní na cenách Anděl. Předpokládám, že pořadatelé s tím nápadem přišli za vámi. Neváhal jste?

Ne.

Měl jste během zkoušek nebo i samotného ceremoniálu vůbec čas vnímat, jak se vašich písní zhostili vedle jedinečného Josefa Zímy mladí zpěváci? Co jste na to říkal?

Každý na to šel svým vlastním přístupem a to je třeba ocenit, i když mé konzervativní myšlení je tak trochu připoutáno k původní podobě písníček.

Hezkou připomínkou dob minulých pro mě byla i deska Emila Viklického s vašimi a Šlitrovými písněmi, kde jste si také zazpíval. Jak vás bavila tato spolupráce?

Vždycky mě lákají nové impulzy, a tak jsem nezaváhal ani v tomto případě. A jsem rád, že jsem nezaváhal.

Podle čeho se vůbec rozhodujete, na jaký projekt kývnete? Umím si

představit, že jedním z aspektů bude čas. Ale hraje roli i skutečnost, že byste mohl něčím poškodit „značku Jiří Suchý“?

Devadesát pět procent projektů si vymýšlím sám. A pokud jsem osloven, vybírám si to, co je blízké mým názorům.

Povídali jsme si spolu v roce 2016 u příležitosti vydání desky Kdykoliv, kdekoliv a mimo jiné jste mi říkal: Vždycky jsem si přál, aby moje písničky zlidověly, aby si lidi, kteří netušili, že nějaký Semafor existoval, zpívali u ohničku „po babičce klokočí“. Nečekal jsem, že se toho dožiju. Moje otázka zní: Čeho ještě jste nečekal, že se dožijete?

Nečekal jsem tu lavinu poct, která se na mě poslední léta hrne. Nečekal jsem třeba, že by se slavná Olga Sommerová rozhodla natočit o mně celovečerní film. A najednou je to tady. A těch věcí je spousta.

Pro mě je třeba neskutečné, že můžu i v roce 2019 pokládat otázky legendě 60. let. Nicméně vy až tak moc minulostí nežijete, že? Loni jste třeba uvedl novou hru na velmi aktuální téma #MeToo. Jak jste přišel zrovna na tohle?

To bylo velmi snadné. To téma přímo viselo ve vzduchu, jen ho uchopit.

Ty kauzy, které toto hnutí rozvířilo, se většinou datují maximálně někam do 80. let. Napadá mě, že 60. léta musela být v tomto ohledu ještě divočejší. Vy máte svědomí čisté?

Pokud jsem se někdy prohřešil proti tomu, co se dnes označuje za #MeToo, nikdy se to nedělo proti vůli postižené osoby. Obvykle spíš s jejím nadšeným souhlasem.

O vás je známé, že jste workoholik, takže se nemíním ptát, co vás k další a další tvorbě pohání. Spíš by mě zajímalo, jak řešíte, abyste se po tolika tvůrčích desetiletích třeba neopakoval?

Jelikož to neřeším, tak se někdy opakuju.

→

Jiří Suchý

působil na konci 50. let jako výtvarník barrandovských ateliérů a poté Propagační tvorby v Praze. Právě zde se roku 1957 na podnět Miroslava Horníčka setkal s Jiřím Šlitrem (na Horníčkovy texty Šlitr tehdy komponoval). Brzy poté začali společně vystupovat v sálu Reduta při tzv. textappealech, kde poprvé uplatnili spojení Šlitrovy hudby a Suchého textů.

Píseň Včera neděle byla z pera této autorské dvojice poprvé zazněla v roce 1959 na premiéře představení Člověk z půdy – historicky prvního představení divadla Semafor, které společně založili. Pavlína Filipovská jí svým zvoničným hlasem dala nezapomenutelnou podobu. Píseň se záhy stala nejpopulárnějším singlem v Československu a s více než 340 tisíci prodanými kusy ji z trůnu žádá jiná píseň nesadila téměř čtvrt století, tedy do první poloviny 80. let. Ohlášku písně přijal OSA na počátku roku 1960.

Písně Suchého a Šlitra psané pro divadlo Semafor se staly evergreeny české písničkové produkce, a ačkoli od jejich uvedení uplynuly již desítky let, své kouzlo neztrácí ani dnes a lidé si je stále při různých příležitostech zpívají.

Jsmo na stránkách časopisu pro hudební autory, tak bych rád probral vaši hudební tvorbu. Před třemi roky jste na festivalu Metronome vystupoval s Ivanem Králem, a pokud si dobře vzpomínám, hráli jste vaši nejstarší píseň. Můžete zavzpomínat na její vznik?

Co to bylo? Že by Hluboká vráska? Tenhle text o bouřce naražený do čela mě napadl někdy v roce 1957 při tehdy ještě poloilegálním poslechu songu, který zpíval Fats Domino. Nebo to byla

jiná? Pamatuji si jen, že mě Ivan Král překvapil, když rozhodl, že zazpíváme Ježkův Klobouk ve křoví. A ještě víc mě překvapilo, když část toho rockového publika zpívala s námi.

Dalším milníkem je, myslím, pro autora první vydaná píseň. Pokud jsem to z pramenů vyčetl správně, mělo by to být Blues pro tebe v podání Josefa Zímy a bylo to v roce 1958. Je to tak?

Je to tak.

Já si mimochodem vybavuju, jak jste právě tuhle skladbu zpíval na sedesátinách Michala Prokopa, což už je taky nějakých třináct let, a tehdy v Lucerně jste byl u vytržení z toho, že lidé znají text písně z doby, kdy ještě nebyli na světě. Ono vlastně to již zmiňované zlidovění vašich písní nastalo už dost dávno, ne?

Máte pravdu.

Když loni vyšel výběr porevoluční tvorby Semaforu, objevil se na něm i úryvek ze hry Ach, ta láska nehezká. To by od jiného mohlo být vnímané jako nactiutrhání, ale vy jste si minimálně tím názvem dělal trochu srandu ze své vlastní tvorby... Máte, co se týká humoru, nějaké hranice?

Samozřejmě že hranice mám. Jak už bylo řečeno, nepouštím se například do politické satiry, maximálně se jí jen zlehka dotknu. Nemám rád vulgaritu a sprostárny, to ochotně přenechávám jiným. A snažím se nedělat to, co mi moc nejde. Jen občas se o to pokusím, pohořím a pak si dám zase pokoj.

Žijící legenda Jiří Suchý – člověk by čekal, že se budete brát vážně. Ale to asi není váš styl, že?

To tedy není. Jsem vlastně komediant a mí předchůdci v profesi táhli od obce k obci a vesničani před nimi zavírali slepice a schovávali dcerky. Jako takovej se přece nemůžu brát vážně. ☒

Foto: Michal Kubala

Hudba se dnes těší zájmu jako kosmonautika

ZASTUPOVÁN OSA OD 1993. V DATABÁZI MÁ REGISTROVÁNO 142 HUDEBNÍCH DĚL.

TEXT: VÁCLAV HNÁTEK

Od vydání poslední desky Buty nazvané Duperele uplynulo už sedm let. Radek Pastrňák vysvětluje, proč další nahrávka není na spadnutí. A vzpomíná na začátky i excesy, které provázely vrchol kapely.

Když jsme se domlouvali na rozhovoru, byl jste zrovna ve studiu. Na čem pracujete?

Už delší dobu se chystám, že něco natočím. V lednu a únoru už se k tomu schylovalo, ale nemáme v kapele takovou pohodu, abych mohl dělat na našem domovském pracovišti, tak jsem hledal něco jiného, ale nesetkal jsem se se štěstím. Materiálu mám dost, to není problém. Ale asi každý autor ví, že nakonec potřebuje hlavně pohodu a nějaké lidské zrcadlo, které by pomohlo s řešením neřešitelných hádek.

To znamená, že pokud něco vznikne, bude to sólová deska?

Poslední desky Buty jsou vlastně všechny sólové. Lidé z kapely mají pocit, že jako autor využívám jejich potenciál. Což je do jisté míry pravda. Nechci to ale hrotit.

Foto: archiv kapely

Co si pod tím mám představit? Že spoluhráčům vadilo, že pracujete hlavně na svých písničkách?

Spíš že jejich mozky a bytosti využívám ke svým věcem, což je vlastně pravda. A že se nakonec neobjeví na ohlášce. Nevím, jestli jste někdy napsal nějakou písničku, ale jestli ano, tak nejspíš taky máte pocit, že jste ji vymyslel vy. A že mi někdo pomohl kouskem aranže, to v mých očích neznamená, že by byl spoluautorem. Čili od desky Kapradí byla kapela už jen poslední instance v celém tom vyjadřovacím procesu.

Nicméně kapela funguje dál, koncertuje, ne?

Nikdy jsme nepřestali. Pořád hrajeme zhruba sto koncertů ročně a řekl bych, že docela s úspěchem.

Hrajete jen staré hity, nebo i novější věci?

I novější. Jen je potřeba je trochu obehrát, aby se s tím kapela pořádně seznámila. Pak není problém. Z poslední desky hrajeme třeba čtyři kusy, což je na jedno album dost. Ale musí to projít procesem osahávání toho materiálu.

Buty v poslední době vyměnily klávesistu. Co se stalo?

Náš kmenový člen Milan Nytra odešel a nikdy jsem se nedozvěděl proč. Když mu zavolám, tak to zvedne manželka, nebo to nezvedá nikdo. Takže ty důvody neznám. Už je to víc než dva roky. Je mi to líto, protože to je jeden z nejlepších hudebníků, které znám. Začínali jsme sezonu a on najednou ohlásil, že dává výpověď. Nevím, jestli jsem na vině já, nebo někdo jiný. Bleskurychle nastoupil David, syn našeho dechaře Milana Straky, který v té naší

muzice vyrostl. Takže jsme měli jen jednu odpolední zkoušku a šlapalo to. Jenže je fanoušek starých nástrojů. My máme ve zkušebně nordy (klávesy Nordstage), to je pro něj „červený buzzerant“, chtěl hrát na ty svoje nástroje z 80. let, ale to bohužel vydává jen syčení a šumění. Tak teď budeme hrát v menší partě.

Poslední deska Duperele vyšla před sedmi roky, což logicky vedlo i k tomu, že se o Buty v posledních letech moc nepsalo. Nepřemýšleli jste, že byste udělali ucelené turné nebo koncert v O2 areně? Prostě něco, co by přilákalo mediální zájem?

To není úplně náš styl, abychom se takhle cpali do médií. Já bych se tomu rozhodně bránil. V poslední době nehrajeme vůbec špatně, v uplynulých letech jsme na tom byli i hůř, takže by mě asi urazilo tahat nějaké hosty, kteří by spíš rušili ducha kapely, a dělat nějakou takovou show. Není k tomu důvod. Jak jsem říkal, koncertů máme pořád poměrně dost. Máme kde a pro koho hrát, lidi vždycky přijdou.

Chápu, že v tom případě nemá smysl se do něčeho takového tlačit.

O2 arena nebo třeba aspoň Lucerna by dávaly smysl, kdybychom měli nový materiál a došlo by k nějakému zmrtvýchvstání. Jinak my máme pořád co hrát. Lidé znají hlavně rádiovky, takže ze starších desek máme spoustu míř známých písní, které můžeme oprášit. Z toho můžeme vařit ještě sto let. Ale abychom něco medializovali, to by byla potřeba deska.

Která tedy, jak jsem pochopil, spíš nebude. To, na čem teď pracujete, vyjde? A pokud z toho bude album, vyjde jen pod vaším jménem?

Uvažoval jsem o tom, protože nikdo z kapely nemá čas být se mnou ve studiu. Každý se musí nějak živit a já jediný tyju z autorských tantiém. Takže zkraje roku jsem něco takového plánoval. Jenže když jsem se na ty písničky podíval střízlivějším okem, tak mi z toho vyšla spíš opatrnost. Ty

Foto: archiv kapely

věci jsou vtipné, jsou fajn, mám toho plný mobil. Ale nedosahují takových výšin jako starší tvorba. Ono být vtipný v hospodě je jedna věc, přetavit to v zábavnou a dobrou píseň je věc druhá. Tak jsem trochu přibrzdil a čekám na nějakou větší pecku, která by to zastřešila.

Buty měly vrchol kariéry v divokých 90. letech. Je to jen moje špatná paměť, nebo kolem vás nebyly žádné skandály?

No, vzhledem k tomu, že už je to pryč, klidně to řeknu. Alkoholických skandálů bylo dost. Já jsem takový zachránce slabších. Například jsem na

nějakém festivalu v Českých Budějovicích zachraňoval skupinu Dobrohošť. Strašně pěkně hráli a nikdo si jich nevnímal, což mě uráželo. Tak jsem se do lidí pustil slovně, proč nereagují na takovou pěknou hudbu. Potom na nás lítaly kelímky, někdo mě ještě zahlídl s litrovkou fernetu. Byly toho plné místní noviny. Nebo na Colours jsem vzpomínal na tatínka našeho bubeníka, který jako kytarista spolupracoval třeba s Dežem Ursinym a zrovna zemřel. Tak jsem vyprávěl a nevnímal jsem si, že kapela už nehraje. A když jsem skončil, tak už nastupoval Bob Geldof. Našlo by se toho dost.

Průlom pro Buty asi znamenal film Jízda, ke kterému jste dělali hudbu a vy osobně jste v něm i hráli. Původně jste ale odmítli. Proč?

Tak já jsem plachej... Ne že bych herecké nadání neměl, to si myslím, že mám. Jistě že nám to pomohlo. V Praze jsme tedy měli vyprodané poměrně velké sály už před tím filmem, ale Praha není Česko, že ano...

Věděli jste už v 80. letech, když Buty vznikly, že se budete hudbou živit? Byl to plán?

Já jsem s tím počítal od začátku. Člověk vyrůstá v nějakém prostředí. Základní škola, střední škola, vojna... Byl jsem teda na vojně, nevím, jak vy.

Já se vojně vyhnul.

Já jsem se nevyhnul. Mě na vojnu přihlásila maminka. Když zjistila, že jsem schválně neudělal přijímačky na vejšku, tak mě byla přihlásit na vojenské správě. No, nepočítal jsem s tím, že bych měl život prožít nějakým jiným způsobem. Měl jsem v sobě obrovský přetlak a byl jsem si jistý, že se mi podaří na scéně prorazit. Neměl jsem pochyby.

Já teda jen dodám, že jsem se vojně vyhnul kvůli věku. Jsem poslední odvedený ročník a na základní službu už jsem nenastoupil díky škole.

No tak zhruba stejně starý člověk mě tehdy požádal, ať mu seženu civilku

v divadle. Jakmile ji podepsal, tak tu vojenskou povinnost zrušili, ale civilku si už odsloužit musel. (smích)

Buty měly velké množství hitů. Čím si ten úspěch vysvětlujete?

Těch důvodů a předpokladů je několik. Jednak ten vnitřní tlak byl zamlada silný. Taky jsme v kapele měli opravdu luxusní hráče, jako je už zmíněný Milan Nytra nebo Petr Vavřík. A hlavně jsme se už od těch 80. let nezastavili, to byl prostě setrvalý tah na bránu. A samozřejmě jsme se snažili dělat písničky vtipně a kvalitně.

Fakt je, že po zvukové stránce byly nahrávky Buty vždycky nekompromisní.

Od všech členů byl na ten výsledek velký tlak. Petr Vavřík je studiový pracovník v proslulém zlínském Studiu V. Jeho majitel Ivo Viktorin nám ostatně na první desku vlastně půjčil, respektive jsme u něj točili na dluh, to byla velká podpora. A v lidech kolem nás jsme vzbuzovali důvěru, tak se nám ta práce tenkrát prostě povedla.

No a já se vrátím zase na začátek. Když říkáte, jaký byl od všech členů tlak na výsledek, tak jak to, že v kapele není ta touha udělat další skvělou desku? Další úspěšný zářez?

Touha tam samozřejmě jakási je, ale už spolu hrajeme třiatřicet let a musím přiznat, že jsme trochu obehnaní. Nikoho nebaví zajet si na týden na nějakou horskou chatu a tam vytěžovat mozky. To začalo už deskou Vo tom, že jsem musel „najímat“ kamarády jako taková externí zrcadla. Duperle jsem dělal vlastně sám a kluci přijeli na poslední týden toho roku a půl. A ubývá i motivace, hudba není to, co byla v 90. letech. Hudebník je společností vnímán jako kosmonaut a kosmonautika se taky těší momentálně velkému zájmu! A ještě do toho přichází senátor Valenta se svými návrhy a teď Piráti, kteří si myslí, že bychom to měli dělat zadarmo.

To není úplně náš styl, abychom se takhle cpali do médií. Já bych se tomu rozhodně bránil. V poslední době nehrajeme vůbec špatně, v uplynulých letech jsme na tom byli i hůř, takže by mě asi urazilo tahat nějaké hosty, kteří by spíš rušili ducha kapely, a dělat nějakou takovou show. Není k tomu důvod.

V desce Duperle jsem nechal jeden a půl milionu ze svých peněz a zpátky jsem nedostal nic.

Držím tedy palce, ať se my, které hudba ještě zajímá, další desky dočkáme. ☒

Lake Malawi

TEXT: JOSEF MARTÍNEK

S jakým cílem pro finále v Tel Avivu jste úlohu českého zástupce v Eurovizi přijali?

Budu rád, když se dostaneme do finále, ale hlavní je užít si to na pódiu a podat před očima diváků tak dobrý výkon jako na nejlepších koncertech Lake Malawi.

Co jste prožívali v momentě, kdy jste se dozvěděli, že jste byli jako reprezentanti naší země vybráni právě vy?

I když jsem si to nepřipouštěl, byl jsem nervózní a srdce mi tlouklo hodně rychle. Když jsme se to dozvěděli, blesklo mi hlavou, že se nám to podařilo, a zároveň se mi ulevilo. Během národního kola jsem uháněl kdekoho, aby nám hlasování sdílel, aby nám posílal hlasy. Navštívil jsem plno základních i středních škol. Připadal jsem si jako nějaký politik, který objíždí voliče, jen s tím rozdílem, že jsem hrál a zpíval fanouškům a lidem, které to fakt zajímalo. Nikoho jsme

s Lake Malawi přesvědčovat nemuseli.

Sledovali jste předcházející ročníky soutěže? Jak hodnotíte dosavadní českou stopu v Eurovizi?

Mikolas Josef nám loni jako zemi v rámci Eurovize hodně zlepšil image. Líbil se mi Portugalec Salvador Sobral, zaregistroval jsem Conchitu Wurst i předchozí české výpravy. Netroufám si to vůbec hodnotit. Myslím, že je výhodou zpívat anglicky, Eurovize

samotná se ovšem během let mění. Přál bych si, aby to bylo čím dál víc ve prospěch dobrých písničků a hudby na úkor skvělé show v extravagantních kostýmech.

Jaká je myšlenka soutěžní písně Friend Of A Friend? Inspirovala vás k jejímu složení nějaká konkrétní životní událost?

Písnička je o přátelství a částečně o teorii, že stačí mít tři nebo čtyři známé k tomu, aby se člověk dostal

zemích. Máte za sebou například zastávku v ukrajinském Kyjevě. S jakými reakcemi od zahraničních fanoušků se setkáváte?

Fanoušci Eurovize jsou všeobecně velmi milí, soutěž je hodně spojovaná s LGBT komunitou. V Kyjevě se nám líbilo, doteď dostáváme spoustu zpráv od fanynek a fanoušků z Ukrajiny, dokonce nám na Instagramu založili fanklub. V poslední době mě potěšilo, že po přistání v Tel Avivu nás přišla přivítat izraelská fanyнка

Za pár dní jedu na chatu a budeme pracovat alespoň tři dny na nových písničkách, ale hlavní je teď příprava na Eurovizi, aby naše vystoupení bylo dotažené se vším všudy. To je jednou za život. Rozhodně bychom rádi šli podobným směrem, v jakém je Friend Of A Friend. Syntezátory z 80. let, tanečnější písničky s melodiemi odkazujícími na Petera Gabriela nebo Phila Collinse. To by mě bavilo. Hlavně přítom ale musím pořád zůstat sám sebou. Písnička musí vycházet ze

Skupina Lake Malawi, v jejímž čele stojí zpěvák a skladatel Albert Černý, byla letos fanoušky vybrána jako český reprezentant do mezinárodní písňové soutěže Eurovize. V polovině května se v izraelském Tel Avivu pokusí zaujmout s písní Friend Of A Friend. „Rádi bychom, aby si evropští fanoušci naši tvorbu zapamatovali jako hudbu plnou energie, kterou si budou chtít pouštět znova a znova,“ říká Černý.

ke komukoliv na celém světě. Nedělal jsem ji cíleně pro Eurovizi. Napsali jsme ji na campu Songwriting.cz a spousta autorů se na ní podíleli Jan Steinsdörfer z Chinaski a polský producent Mikolaj Trybulec. Konkrétní událost mě k ní neinspirovala. Písničku vnímám jako poctu kamarádům z minulosti, kteří pro člověka sehráli v životě důležitou roli třeba tím, že se přes ně seznámil s partnerkou, partnerem nebo si díky nim našel členy do nové kapely, jako v mém případě.

Pokud by si měl evropský divák z vašeho vystoupení vytvořit obrázek o české hudební scéně, jaký dojem byste v něm chtěli zanechat?

Nevím, jestli je to úplně reprezentativní, protože v České republice se přece jenom pořád zpívá hlavně česky. Byl bych rád, kdybychom zanechali sympatický dojem – hudba plná energie, kterou si budete chtít pustit znova a znova!

Před soutěží jste byli pozváni na několik vystoupení v evropských

a přinesla nám místní sladkosti a typické jídlo.

Do jakých zemí jste dále dostali pozvánku a kam se nejvíce těšíte?

Těšíme se do Madridu, protože podle statistik na Spotify tam teď Lake Malawi poslouchá rekordní počet lidí. Nikdy jsem nebyl v Amsterdamu ani v Moskvě, kam se chystáme potom. Dostali jsme ještě pozvánku do Lotyšska, kterou jsme z časových důvodů slušně odmítli.

Videoklip vznikl v režii Jordana Haje a Givinara Kříže a zapojili se do něj také fanoušci z Chile nebo Singapuru. Jak se to podařilo?

Kluci přišli se skvělým nápadem, že budu přecházet z postu do postu v rámci instagramových políček a že by bylo fajn, aby nám fanoušci napsali, jak na písničku zpívají a tančí. Myslím, že jsme nikoho, kdo video poslal, nevynechali!

Vaše debutové album vyšlo v roce 2017, jak jste na tom s přípravou dalšího materiálu?

srdce, ať už vznikne doma u klavíru, nebo na skladatelském kempu. Vždycky se to totiž pozná.

Díky účinkování v Eurovizi o vás možná získá povědomí řada evropských posluchačů. Pokusíte se ho nějakou formou využít pro vydání dalších singlů?

Už teď na Spotify vidíme, že si průměrný posluchač Friend Of A Friend automaticky pouští i naše další skladby. Máme z toho obrovskou radost a přál bych si, aby ten zájem ze světa vydržel a rostl pořád dál.

V létě se objevíte na řadě festivalů. Zastihnou vás fanoušci v roce 2019 také na samostatných koncertech?

Ještě nechci prozradit, co chystáme na podzim, ale koncerty vždycky najdete na facebook.com/lakemalawimusic a na našem kapelním Instagramu. V létě nás čeká spousta festivalů. Přijďte, budeme hrát i Friend Of A Friend a po koncertě můžeme pokecat o tom, jak jsme si to užili na Eurovizi. ☒

Paralelní svět

1. díl: Hamlet, Bécaud, Sex Pistols

Text z poznámek pro připravované knihy „Pražské tančírny“ a „Od New Clubu po Žumpu“. Stoletím tanečních domů, sálů, dupáren, zkušeben, sklepů i kultovních hospod. Procházka místy, kde slunce nezapadá, protože do nich nikdy nevstoupilo. Byla vždy odrazem odvrácené realistické tváře společnosti. Vzpomínky a povídání o tanci, hudbě i politice jako fenoménech doby a společnosti.

TEXT: VLADIMÍR MERTLÍK

Máloco souvisí tak úzce s demografickým i společensko-politickým vývojem jako hudba, které dáváme jména „taneční“, „zábavná“, „populární“. Ať byl jejím symbolem valčík, swing, rock'n'roll, big beat či house, vždy byla (a je) gestem nové generace, jež se potřebuje – děj se co děj – v určitých intervalech vymezit vůči stávající hudební scéně, kterou považuje za zasmrádlou, byť by byla v začátcích stejně agresivní a provokativní jako ta, která ji nyní posílá na smetiště. Čas ale někdy prokáže, že její základy byly dost pevné, aby zůstaly součástí hudebního světa a kolorovaly dobu svého zrodu i naše vzpomínky. Při návratech k dějinným i intimním událostem nás obvykle provází i vzpomínky na písně, autory, interprety a místa, kde zněly, neboť vzpomínky jsou fotografie emocí. Od 50. let 20. století nedošlo v populární hudbě (nezaměňovat s „popíkem“!) ke zvratu, jakým byl nástup rock'n'rollu. Vše, co přišlo po něm, byly jen variace. Platí, že nic na světě se nemění, jen kostýmy a kulisy! I zítřejší budoucnost bude pozítří věřejší minulostí! Na koncertech šansoniéra Gilberta Bécauda demolovalo koncem 50. let publikum sály stejně jako o mnoho let později při Sex Pistols. Každá doba má svou avantgardu, každá doba má své pankáče. Chceme-li v našem cyklu vzpomenout na českou hudební scénu let poválečných, musíme začít exkurzí po kultovních místech před velkým třeskem – před big beatem! Tyto sály zrození jsou hodny našeho vyprávění už proto, že v mnohých z nich se stále ještě hraje a tančí. Mají-li autoři a interprety šarm, pak tančírny, dupárny, kluby, sklepy a hospody mají svůj genius loci.

ÚTĚK ZE SALONU

V pondělí 1. ledna 1900 se narodil dnešek a do něj se vřítily lokomotivy, letadla a automobily. Stále to však nebyl onen začátek konce či konec začátku. Chyběla rána z minulosti tomu mizejícímu, nasládle romantickému nudnému světu s vůní levandule a růžového oleje, znějícímu čtverylkou či mazurkou. Měla přijít větší síla než pára, elektřina a benzin, které měnily svět, v němž vrcholem pohoršení byl valčík! Tou ranou byla zábava, která se na konci roku 1902 vřítla do salonů houslových mistrů. Společenskou událostí je smrt kankánu a symbolem zábavy tanec cakewalk, import z Ameriky. Jako by v Louvru obživla socha Terpsichoré, Múzy tance. Má černou pleť, tančí cakewalk v neslychaném negerském rytmu! Od počátku 20. století se Praha kaváren, vináren a barů snaží patřit k evropským metropolím. Když slavný pražský entertainer Josef Trum tříská do kláves při legendárním Alexander-Two-Step, jsou pražské tančírny zrcadlem dobové hudby, tance a společnosti, ať jde o Montmartre, jeho konkurenci Alhambru, Konvikt, změněný z kláštera na plesový sál, či tančírnu Apollo. Denně otevírá vyprodaná Pištěkova Aréna a daleko za hradby města láká Kravín i další legendární místa Prahy.

FLÁM PRAŽSKÉ MODERNY

V roce 1903 už tančí cakewalk všichni. Není to hudba, je to životní styl! Když v roce 1905 vydává Rudolf Friml tiskem Indian Song, partitura nezapře afroamerický vliv. Vojenská kapela c. a k. 51. pluku v haličském Lvově hraje a natáčí (!)

V roce 1903 už
tančí cakewalk
všichni. Není
to hudba, je to
životní styl!

Taneční novinky, považované za téměř za ordinární, předváděl legendární číšník Franz Jiráček, přezdíváný Hamlet, s fascinující Emmou Czadskou, zvanou Emča Revoluční. Foto: archiv Vladimíra Mertlíka

Orchestr Karla Vlacha v době účinkování v klubu Alhambra na Václavském náměstí. Kapelníka obklopují Sestry Allanovy, třetí zleva v 1. řadě zpěvák Arnošt Kavka. Foto: Wikipedie

roku 1910 divokou jazzovou skladbu Černošský piknik. Salonní orchestry objevují saxofon, dívky vyrážejí tančit samy bez garde a provokace i recese jsou generační manifest!

Dne 16. srpna 1911 otevřel v domě U Tří divých mužů kabaretiér a šansoniér Josef Waltner podnik Montmartre, který se stane centrem pražské moderny, kde se v nočním lokále dějí věci, nad nimiž mnozí krouží hlavou. Na parketu jsou k vidění figury excentrických nových tanců – shimmy, cakewalku či medvědího tance. Taneční novinky předvádí legendární číšník Franz Jiráček, zvaný Hamlet, spolu s fascinující partnerkou, zvanou Emča Revoluce. Strhující jsou i výkony dramatika, režiséra, herce a scenáristy Emila Artura Longena, když se s manželkou Xenou – populární herečkou – oddávají apačským tancům. Nelze zapomenout na Josefa Waltnera a jeho medvědí tanec či wackeltanz nebo na Egonu Ervína Kische s jeho sedmi přítelkyněmi z Hippodromu. Po tryskovém sprintu prstů ukončí klavírista hru úderem pěstí do kláves. Zahalená do doutníkového a cigaretového kouře padá Emča Revoluce – idol štamgastů – do Hamletovy náruče a kopem nekonečně dlouhých nohou nad jeho hlavu nabídne přítomným pánům na vteřinu pohled do říše snů. Stojíce na židlích a stolech, vybuchují v nekonečné ovace, buší do stolů,

řvou, hýkají a dožadují se za gabe! Marně! Lokál tichne, parket i pódium osiří a opozdilci se trousí ven, mžourajíce slepí do ranního rozbřesku. Někteří míří ke Konviktu, do Alhambry či

Dobová pohlednice z tančírny Apollo v Praze II., ztracené v čase, po níž autor zatím pátrá. V podezření je oblast dnešního Fügnerova náměstí. Foto: archiv Vladimíra Mertlíka

Apolla, vždyť noc je ještě tak mladá! Letí nejen wackeltanz, ale také medvědí tanec, onestep, twostep a tango. Otevírá konkurence, která Montmartre sebere část hostů – Alhambra. Druhou, daleko horší konkurencí je jiná – tragická – fraška. Má premiéru 28. června 1914 a bude se hrát čtyři roky pod názvem Velká válka.

JAZZOVÝ VĚK

Nic ale netrvá věčně. Ani válka. Skvělí bílí a černí mládenci ve slušivých uniformách osvobodili v roce 1918 Evropu i její životy a duše. Život se zdá být jako hudba, kterou přivezli – divoký, veselý, no problem. Začal jazzový věk a každý je Velký Gatsby. Posadme se v Národní kavárně na bývalé Ferdinandově třídě a čekejme na členy Devětisílu. Tancechtiví se mohou přidat v Zrcadlové síni k žákům Landovy taneční školy a užívat si prosperitu i okouzlení dobou. Úspěch je bez hranic a klepání bídy na dveře barů či kaváren není slyšet, když na pódíích vřeští saxofony. Nic nakonec netrvá věčně – ani hospodářská krize. Vrací se prosperita a stín kapelníka s knírkem, který má rád vojenské pochody, do světa swingu a jazzu nedopadá. Zářící světla a neony Umělecké besedy, Cizineckého klubu, YMCA, Centralu, Olympie, Lloydů a dalších.

LILI MARLEEN A BEER BARREL POLKA

Virbl jazzových bicích nahradil pochodový rytmus plechových bubínků a pštal z Berlína. Jazz, zalezlý ve sklepicích, žije pod jinými jmény dál. Tančí se na hraně života a smrti a střelbu slepých z koltů jazzových bubeníků, doplněk každého jazzbandu

na začátku století, nahradila ostrá střelba kulometů. Nad plačtivou Lily Marleen přece jen nakonec zvítězí jazz synkopy slavné polky z Modřan. Přichází zpoza oceánu, jako nylonky, chewing gum a čokoláda. Bůh ví, jak se tam dostala, ale bary a tančírny zní jako Beer Barrel Polka a spolu s ní vládne parketu swing. Teď to rozbálíme, opony kabaretů i kaváren Central, Fénix, Lucerna, Terasy Barrandov, Lucerna Bar, Belveder a Cariocca letí vzhůru!

ZÍTRA SE BUDE TANČIT VŠUDE

Ale jen do plesové sezóny 1948! Pak jiná – železná – opona rozdělí svět na dvě různá pódia. Tančírny se hrouží do tmy a mění se na sklady Řempa či agitační střediska. Tančí se jen na mírových veselících, v předepsaných

Kdysi saxofon, dnes elektrická kytara je zbraní hromadného ničení starých pořádků.

krojích i krokových variacích, protože „zítra se bude tančit všude“. Bez ohledu na to ale svět zábavy žije v skrytu dál, na jiné planetě. Jazz, saxofon, scat, shimmy, charleston, jive. Jedni ta slova milují, druzí nenávidí. Je to soubor tahacích harmonik upocených brigádníků s leskem saxofonů swingujících rebelů. Malí kluci se na parapetu kaváren Vltava a SIA sázejí, kdo první zahlédne pod sukněmi slečen, házených přes hlavu při zběsilých figurách, bělostně zářící kalhotky. V další sérii má part sekce obušků. Začíná brutální

Každý generační cyklus přinášel nový excentrický tanec a variace s cílem vymezit se proti společenskému standardu. Vnější projevem byla vždy ještě silnější sexualita. Ilustrační foto

zatýkání a procesy za rozvracení státu tancem. Jako za nacismu! Košile hnědá, spodky rudé! Ani hraniční plot ale ten přívál nezastaví. Propašované nahrávky světových šlágrů znějí i z rentgenových snímků zlomenin a plicních bronchitid, amatérsky vyrytých. Zvolna se otevírají nedělní čajové dýchánky a kavárny v sobotu večer zahajují jízdu jazzových big bandů. Sťeplecký ostrov, Valdek, Expo 58, Vltava, SIA, Zimní stadion, Radiopalác, Mánes – Swing is King. Odkudsi zdálky je ale v přestávkách mezi tanečními sériemi a tirádami žesť slyšet nový, neznámý zvuk. Zvuk elektrické kytary...

ROCK'N'ROLL JAKO ŽIVOT

Kdysi saxofon, dnes elektrická kytara je zbraní hromadného ničení starých pořádků. Kluci, kteří zatím vyrostli, se u stolů v Redutě, Kotvě, Mánesu, Olympicu a Sluníčku sázejí, kdo první zahlédne kalhotky dívek, létajících přes hlavy potápek při zběsilých figurách rock'n'rollu. Zas to ale netrvá dlouho. Zběsilejší než figury rock'n'rollu se ukáže být opět zatýkání a nové procesy za rozvracení státu tancem. Svět se znovu dělí na staré a mladé, na zbabělce a hrdiny, na slušné a svině. Není divu, když dělení je život a svět se dělí od první buňky.

TRSAJÍCÍ MÁNIČKY

Po sexy tancích, jakými bylo holandsko a twist, přichází bigbít, jenž

mění společnost i způsob tance. Ten přestává být párovou disciplínou, je bezdotykový jak koupelňová baterie a na parketě se klátí i celé jednopohlavní skupiny. Ztrácí svou sexualitu a spíš připomíná bojové tance. Vtip „Promiňte, slečno, já netančím! Znáš řadu rychlejších způsobů, jak se dostat do postele!“ už není vtipem. Nejdůležitější je šlapák a „Gumo, vosol basu!“. Tanec není podmínkou a prostory, v nichž bigbít zní, nabývají na významu a jsou především místem demonstrace životních postojů. Platí to na Strahově, v New Clubu, u Jaurisů, u Zpěváků, v Barikádovně, v Metru, Vagoně, Olympicu, libeňské Čechii, stejně jako v tisících bezejmenných venkovských hospod. Sex, drogy a rock'n'roll – přátelství na věčné časy! zní parafráze bolševického hesla z marshallů na pódiu. Do not pass!
(příští díl: Sex, drogy a rock'n'roll = přátelství na věčné časy!) ☒

Vážení kolegové,
v rámci realizace v textu zmíněných knih přivítám zaslání vašich vzpomínek na kluby, tančírny, kavárny atp., v nichž jste hráli, včetně případných poznámek či historek, na mail: kunikace@osa.cz, předmět: Historie klubů – Autor in

Děkuji za vaši pomoc,
Vladimír Mertlík

Michal Gera

Z Ústí nad Labem až do Bostonu

TEXT: JAKUB HORVÁTH

Narodil se v Ústí nad Labem, kde po maturitě na SVVŠ začal studovat na pedagogické fakultě, a sice obor učitelství – hudební výchova pro 1. stupeň základních škol. Nakonec však zakotvil v Praze jako student tehdejší Lidové konzervatoře (nyní Konzervatoř J. Ježka).

„Už v patnácti letech jsem se hlásil na Pražskou konzervatoř na trubku, kam to tehdy nevyšlo. Během studií na fakultě jsem se seznámil se spolužákem Karlem Štolbou, stali jsme se členy studentské kapely a jezdili po

různých festivalech. Zjistil jsem, že povolání učitele nebude zrovna můj šálek čaje.“

V roce 1969 se stal členem Armádního uměleckého souboru Víta Nejedlého, kde hrál i se zmiňovaným Karlem Štolbou v Orchestru Pavla Bayerleho. Po roce se však o něj začala zajímat kontrarozvědka, absolvoval několik výslechů a nakonec byl vyhozen náčelníkem plk. Štolbou se slovy: „Jistě uznáte, že takové individuum nemůže účinkovat ve špičkovém armádním tělese.“ Následoval přestup do

Posádkové hudby v Kroměříži, poté návrat do Ústí nad Labem, kde začal pracovat v geodezii: „Nechtěl jsem ale takhle skončit, protože jsem jednoznačně tíhl k muzice, a věděl jsem, že musím zpátky do Prahy, kde jsem se stal členem doprovodné kapely Hanky Zagorové. Zároveň jsem si ale předsevzal nabýt patřičného hudebního vzdělání. V roce 1972 jsem se stal posluchačem skladby ve třídě Harryho Macourka na Lidové konzervatoři, po dvou letech jsem si přibral ještě hru na trubku pod vedením Nikolý Janeva.

Z dalších kantorů nemohu opomenout Karla Velebného, k němuž jsem docházel do interpretačních kurzů.“

V roce 1974 se Michal podílel na založení velmi progresivní a přelomové skupiny Impuls, která hodně čerpala ze zahraničního proudu jazz rocku, ale zároveň také začala produkovat vlastní tvorbu. V témže roce Milan Svoboda založil Pražský Big Band, tehdy pod

V únoru oslavil sedmdesáté narozeniny přední český jazzman, významný trumpetista a hudební skladatel Michal Gera, s kterým jsme se při této příležitosti poohlédli po jeho životních i profesních milnicích.

oficiálním názvem Pražský amatérský jazzový orchestr, s nímž ze zakládajících členů v současnosti vystupují pouze Michal Gera a Zdeněk Šedivý. Během dalších let přišla spolupráce se slavným Jazz Sanatoriem Ludka Hulana: „Jednoho zimního dne jsem potkal na Malé Straně Janu Koubkovou. Slovo dalo slovo a Jana mě přivedla do kapely k Ludku Hulanovi. To byl gruntovní jazzman, který oplýval neuvěřitelným zájmem o tuto muziku, vydával vlastní jazzové novinky, a dokonce během koncertů pro publikum pořádal v rámci průvodního slova jazzové kvízy.“

V roce 1981 založil svoji formaci Michal Gera Band, s níž koncertuje dodnes. Zajímalo mě, jak se za těch uplynulých osmatřicet let proměnila styl i hráčsky: „Začínali jsme záměrně bez harmonického nástroje, tedy trubka, basa a bicí, pak jsem přibral ještě tenorsaxofon. Po nějaké době jsem dospěl k názoru přece jenom do kapely zařadit kytaru. V této nástrojové

sestavě, ovšem již bez saxofonu, hrajeme dodneška. Co se týče žánru, ze začátku jsme produkovali pouze vlastní tvorbu, ale postupně jsme k ní začali přidávat bebopové a postbopové standardy, zejména z dílny Freddieho Hubbarda a Horace Silvera, které dnes tvoří třetinu repertoáru. V mnoha kompozicích baladického charakteru zde hojně uplatňuji také křídlovku, jež

si zvolil samozřejmě trumpetu, kde byl jeho pedagogem Greg Hopkins. Největší přínos studií v Bostonu shrnu následovně: „Nedovzvědl jsem se zde nic převratně nového, ale díky mimořádně pečlivému systematickému vedení, kdy jsme pravidelně v průběhu roku museli odevzdávat různé praktické práce, jsem si sumárně uspořádal vědomosti, které jsem do té doby

Foto: Jiří Hrbek

mi vždy imponovala svým sametově lyrickým zvukem.“

Ve většině jazzových formací, v nichž působil, se prezentoval také autorsky. V Michal Gera Bandu je jeho umělecký vklad i určující tváří kapely. Je také podepsán pod hudbou k filmu *Evo, vdej se!* a k mnoha divadelním hrám, zejména na oblastních scénách v Plzni, Liberci, Příbrami a Jihlavě.

Nelze opomenout, že v akademickém roce 1988/89 byl na studijním pobytu na prestižní Berklee College of Music v Bostonu, o což usiloval od svých pětadvaceti let, ovšem z důvodu přetrvávajících problémů s kompetentními stranickými orgány na ministerstvu kultury se tato stáž mohla realizovat až o patnáct let později. Studoval zde skladbu pod vedením Bruce Thomase a jako povinný nástroj

z různých zdrojů načerpal. Měli jsme kromě hraní v menších ansámblech za povinnost docházet také do big bandu, jehož repertoár sestával ze skladeb studentů. Vzpomínám si, že vedle mě v trumpetové sekci hrál Roy Hargrove, který se navzdory svému mládí vyznačoval značnou suverenitou. Pokud jde o mimoškolní aktivity, chodili jsme s maďarským spolužákem trumpetistou hrát do portorikánské kapely, což bylo po nátiskové stránce velmi výživné.“

Michal Gera ani po překročení sedmdesátky nikterak nepolevil ve svých hráčských aktivitách, pořád patří ke stálícím české jazzové scéně a kromě výše uvedených kapel je ještě kmenovým členem ASPM Jana Spáleného, Sextetu Milana Svobody a Jazz Projectu Jiřího Hály. ☒

Skupina Zrní ráda vystupuje na netradičních místech. Pro letošní jaro se rozhodla pokračovat v konceptu turné Černá hodinka a půl – tedy hrát fanouškům potmě, jen při svíčkách. „Plánujeme teď koncert v jeskyni, v kostelech, v divadlech nebo koncerty na místech spojených s Václavem Havlem, abychom jimi oslavili třicet let od sametové revoluce,“ poodhaluje další plány zpěvák Honza Unger.

ZASTUPOVÁN OSA OD 2010. V DATABÁZI MÁ
REGISTROVÁNO 106 HUDEBNÍCH DĚL.

TEXT: JOSEF MARTÍNEK

Také na letošní jaro jste připravili několik koncertů série Černá hodinka a půl. Jaké to je, hrát téměř ve tmě, při svíčkách?

Svíčky a tma jsou jenom jedním z rozměrů tohoto hraní. Důležité je taky to, že hrajeme bez samplů, bez metronomu, bez elektroniky, takže v jiných aranžích, jednodušších, je to víc táborák. Stejně jako absence světel i absence elektroniky způsobuje, že je to víc o nás, jsme v tom víc obnažení. Dále je důležité, že koncerty mají omezenou kapacitu, takže jsou intimní. Hrajeme jen s minimálním nebo žádným pódiem, abychom byli lidem blíž. Ale hlavně vystupujeme na místech, která se nám líbí, jsou něčím jedinečná, pěkná. Často jde o taková, kde se nehrává běžně. To je naše hlavní myšlenka pro tento projekt: aby byl celý večer pro nás i pro toho, kdo na nás přijde, komplexním zážitkem. Místo, setkání, hudba.

Kde tato netradiční místa objevujete?

Často nám něco doporučí naši fanoušci, jindy na takové místo narazíme někde na výletě. Někdy nás inspirují i jiní muzikanti, kteří hledají něco podobného jako my.

Šero často pomáhá člověku více se ponořit do svých nejniternějších pocitů, protože se oprostí od vlivů okolí. Děje se to i u vás při hraní?

**Už jsme hráli
z obýváku,
z mola u řeky,
z pastviny
při západu.
V tom chceme
pokračovat.**

mí

Ano, to je pravda. Mozek se víc soustřeďuje na zvuk, když zmizí obraz. Zároveň ale světla umí zážitek umocnit. Když jsou udělaná dobře a v pravou chvíli podpoří hudební děj, způsobí silnější vjem. Takže těžko říct, co je niternější. „Ujet“ si člověk může na čemkoli. Nám se na takových koncertech nejvíc líbí, jak jsou nám fanoušci blízko – jako na rodinné sešlosti. Dále to, že jsou na pěkném místě, na takovém, které celkové vyznění koncertu posouvá někam dál.

Máte do budoucna vymyšlený nějaký další netradiční koncept turné?

Přemýšlíme o tom, jak to sobě i lidem udělat zajímavé. Festivity a klubové koncerty jsou základ a baví nás, ale k tomu chceme něco navíc, něčím naše hraní posunout. Děláme jednou za čtvrt roku streamované koncerty bez fanoušků. Jsme na nich sami, jen tak si hrajeme a lidé to s námi sdílejí tam, kde zrovna jsou. Už jsme hráli z obýváku, z mola u řeky, z pastviny při západu. V tom chceme pokračovat. Plánujeme teď koncert v jeskyni, v kostelech, v divadlech nebo koncerty na místech spojených s Václavem Havlem, abychom jimi oslavili třicet let od sametové revoluce.

Loni jste vydali EP Spící. Řekli byste o něm, že se jedná o protipól předchozí řadové desky Jiskřící?

Něčím asi ano, něčím se doplňují, něčím na sebe přirozeně navazují. Záleží na tom, na jaký rozměr se člověk zaměří. Každopádně spolu nahrávky souvisejí, tvoří tematický celek a pro nás jsou spojeny atmosférou Madridu, kde obě vznikaly.

Na albu Jiskřící jste fanoušky překvapili zapojením elektroniky. Máte už tušení, co bude charakteristické pro chystanou novou desku, kterou jste ohlásili na letošní rok?

Máme už rozpracovaných asi dvacet písniček a máme z nich hodně dobrý pocit. Shodujeme se, že zažíváme podobně tvůrčí období jako před albem Soundtrack ke konci světa z roku 2012. Jde nám to lehce a bavíme se u toho.

Jsme, myslím, zase víc otevření jakýmkoli vlivům. A to je vzrušující. Jak bude deska nakonec znít, ale ještě netušíme. To se ještě může hodně vyvinout. Je tam hodně písniček hybných, krátkých, radostných, já tam vnímám vliv africké muziky. Točit budeme zase s Jonatánem Pastirčákem a Ondrou Ježkem, se kterými jsme dělali Jiskřící i Spící. Nahráváme v říjnu ve studiu na severu Anglie a dost se na to těšíme.

Vydali jste také zpěvník se svými písněmi, dokonce vlastnoručně ilustrovaný. Jak se tento nápad zrodil?

Už jsme to potřebovali sesumírovat. Zapsat si ty písničky do not. Zároveň už si fanoušci v hojném množství o zpěvník říkali, a tak se toho ujal náš kytarista Jukla se svojí ženou Marií. On sepsal noty a ona zpěvník ilustrovala. Je to pěkná knížka.

Teprve loni jste po šesti letech natočili videoklip k písni Hýkal z alba Soundtrack ke konci světa. Co vás přimělo k tomu, abyste vizuálně zpracovali starší píseň?

Je to jeden z našich „hitů“, jedna z písniček, které mezi lidmi nejvíce rezonují. Aspoň to tak vypadá. A nám přišlo jako škoda, že nemá klip. A tak jsme ho svěřili do rukou našemu kamarádovi Tomáši Bláhovi, který s námi od Jiskřícího alba spolupracuje. Myslím, že se mu hodně povedl.

Uvažujete o dotočení videoklipu ještě k některé ze starších skladeb?

Momentálně ne. Je to otevřené. Prioritou jsou ale přirozeně novější písničky, takže další klip bude určitě k jedné ze skladeb z připravovaného alba.

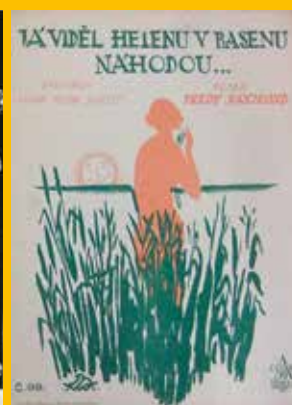
Patříte mezi kapely, které kromě klubových a festivalových pódii často vystupovaly i na ulici. Stiháte se buskingu věnovat ještě dnes?

Teď už ne, ale například ještě předloni jsme před každým naším klubovým koncertem zahráli také na náměstí daného města pár písniček, jako v našich začátcích. Tím jsme slavili patnáct let společného hraní. Myslím ale, že nás to ještě určitě čeká. ☒

Historie hudby 1918–1945

Dobře to dopadlo — populární hudba v česko-slovenském manželství

TEXT: ALEŠ OPEKAR

SŇATEK Z ROZUMU, LÍBÁNKY I CHVILKOVÁ NEVĚRA

Byla hudba v nové republice československá, česko-slovenská nebo česká a slovenská? Zpočátku platilo jistě to poslední. Východiska a tradice byly zcela odlišné. Na jedné straně smích kabaretů, sentimentální snění Karla Hašlera a prvních trampíků, ryčné pochody dechovek i rychlé průniky módních tanců, jako byly shimmy a charleston, do tančiren velkých měst. Na druhé straně étos lidové kultury. I mezi písťalky, fujary, cimbály a čardáše však zvolna pronikají foxtroty a tanga.

Na jedné straně je to blízko do Německa, na druhé do Vídně a Budapešti. Na jedné straně převažují bezvěrci, na druhé katolíci.

Do nově zakládaných slovenských hudebních škol jezdí učit čeští učitelé. Slovenští vokalisté zase hojně nahrávají v pražských studiích. Díky tomu

se z mnohých slovenských majitelů silných operních a operetních hlasů stávají miláči i českého publika. Příkladem za všechny je Štefan Hoza!

Vůně jazzu dolétá ze Západu do Prahy i Bratislavy. Na jedné straně pravý černošský bubeník v Jazzovém orchestru smíchovské Arény. Na druhé holčičí Jazz-band Ireny Daviesové z Anglie se saxofonem i bicí soupravou v kavárně Etablissement Adlone. Od konce 20. let účinkovala na Slovensku i řada českých tanečních kapel. K nejoblíbenějším patřili Langer Brothers. Taneční hudba ovlivněná jazzem se rychleji uchytila v Čechách, ale musela o místo na výsluní posluchačova zájmu bojovat především s polkovými a valčíkovými lidovkami, v nichž se to hemžilo dvojsmyslnými narážkami.

Žánry, které ve 20. letech bují izolovaně, se v další dekádě začínají potkávat. Trampští písničkáři pějí ve swingových harmoniích, operety začínají

synkopovat, čardáše se mísí s foxtrotem do čardášového a „ludového“ foxu a vzniká nový žánr určující slovenskou taneční hudbu na několik desetiletí – slovenské tango.

Ve stejné době si cestu do společenské zpěvnosti klesí český „hit století“ Škoda lásky, to když několik let starou instrumentální polku Jaromíra Vejvody opatřil textem Vašek Zeman.

Vejvodu, Karla Vacka (autora slavné *Cikánky*), Jaroslava Ježka, Voskovce a Wericha, kapelníka Orchestru Gramoklubu Jana Šímu, swingového akordeonistu Kamila Běhounka, začínajícího Karla Vlacha a další české průkopníky asi není třeba českému čtenáři představovat. Představme spíše vybraná jména osobností slovenské taneční hudby té doby: Gejza Dusík – hudební skladatel, autor asi 250 tanečních písní a řady operet a hudebních komedií, studoval ve Vídni, ve 40. letech řídil i vlastní vydavatelství; Alexander

Aranyos – hudební skladatel, autor tanga Dita; Dušan Pálka – hudební skladatel, autor řady tang, nicméně v rámci rodinné tradice pracoval v koželužné dílně; již zmíněný Štefan Hoza – operní pěvec, studoval v Bratislavě, Praze, Miláně i Vídni a věnoval velkou pozornost i taneční hudbě, napsal a nazpíval text tanga Dita; Janko Blaho – operní zpěvák a sběratel lidových písní; František Kryštof Veselý – zpěvák, herec a režisér, studoval v Budapešti; Ilja Jozef Marko – textař a kromě toho také novinář a fotograf; Otto Kaušitz – textař a libretista, na svém kontě má asi 150 písní a 30 libret; Július Móži – houslista, skladatel a kapelník jedné z prvních slovenských sestav s jazzovými nástroji; Jan Stožický – český hudební nakladatel působící na Slovensku. Roku 1920 otevřel v Bratislavě knihkupectví, které v roce 1934 rozšířil o vydavatelství. Do šesti let vydal na 150 titulů slovenských tanečních skladeb.

Po dvaceti letech líbánek i šarvátek přichází okupace fašistickým Německem. Slovensko nevěrně vyhlašuje vlastní stát ve spojení s třetí říší. Oba národy bývalé ČSR ztrácejí kus území. Zatímco česká píseň reaguje tklivým nýtím po uchvácených chaloupkách pod horami, na Slovensku vykvete specifický žánr revizionistické písně: „Čo nám vzali, to nám vráti!“

Vedle něho bují i opěvání nových pořádků a jeho exponentů v písních typu *Gardista kamarát*.

Než jsou swing a tanec fašisty zcela zavrženy, stačí ještě sestavy kolem R. A. Dvorského, Karla Vlacha, Emila Ludvíka a dalších uskutečnit řadu důležitých vystoupení či vydavatelských počínů. Navzdory nepřízní období se rozvíjejí mladé talenty jako zpěváci Inka Zemánková a Arnošt Kavka, akordeonista Kamil Běhounek nebo kapelník Gustav Brom, který se s příjmením Frkal narodil ve slovenské obci Velké Ľváre. ☒

Poznámka: Třídílná stať, jejíž první část přináší toto číslo, vznikla na základě doprovodného textu stejnojmenné výstavy Popmusea, konané v KC Kaštan 15. 10. 2018 — 28. 2. 2019, na kterém se vedle A. Opekara podíleli Radek Diestler a Petr Hrabalík.

Jan Jirásek

V opeře je skladatel jen sám za sebe

V roce 2015 se v médiích objevily zprávy o chystaném operním projektu, který v té době vybočoval ze zdejší inscenační praxe téměř ve všech směrech. Premiéra díla R.U.R podle stejnojmenného dramatu Karla Čapka se měla uskutečnit v soukromé produkci v pražském Foru Karlín, jména tvůrců i interpretů působila téměř jako zjevení z jiného (operního) vesmíru. Dílo renomovaného skladatele Jana Jiráskova a autorů libreta Jana Schmida a Jana Koláře měli přivést na svět dirigent Andrew Bisantz, režisér Tomer Zvulun, scénografka Vita Tzykun a kostýmní výtvarnice Mattie Ullrich. Téměř neuvěřitelně vypadalo i pěvecké obsazení, v němž figurovaly hvězdy, jakými jsou Štefan Kocán, Lucas Meachem, Matthew Best, Adriana Kučerová nebo Petr Nekoranec. Celé to zkrátka vypadalo až příliš dobře, než aby to byla pravda...

TEXT: NIKOLA URAMOVÁ, ROBERT RYTINA

A také to nakonec pravda nebyla, respektive nebyla pravda, že se premiéra uskuteční 23. července 2015. Jak halasně byla událost avizována, tak potichu byla zrušena, a diváci se jí nedočkali ani v pozdějším termínu, na nějž byla původně přesunuta. Dočkáme se tedy uvedení opery s magickým názvem R.U.R. někdy v budoucnu? Jednou z původně ohlášených sólistek, která si měla zahrát a zazpívat roli robotky Heleny, byla mladá česká sopranistka Nikola Uramová. Právě ona se vypravila za skladatelem Janem Jiráskem, aby se ho na genezi, důvody neuvedení a další osudy jeho „nejmilejší skladby“ zeptala v následujícím rozhovoru.

Ve webové encyklopedii Wikipedie je uvedeno, že vaše opera R.U.R. je tvořena „s přesahem do dalších hudebních žánrů od jazzu až k rocku“. Jak tomu máme rozumět?

V opeře jsou například situace, kdy se společnost baví na ostrově a dané motivy, které se již v opeře objevily, jsou trochu „zjazzované“. V tu chvíli má hudba vyložené situační funkci. Je to dané tím, že se dá ukázat, že každá věc, čili i hudba, se dá dát do jiného kontextu. Může v tom kontextu působit a zahrát svoji roli.

Co vás vlastně po zkušenostech a úspěších s filmovou hudbou přivedlo právě k napsání opery?

Na to je poměrně jednoduchá odpověď. Já se cítím být operním skladatelem. Opera mě strašně baví, baví mě hudební drama. Skladatel je v ní sám za sebe. Ve filmu musíte poslouchat režiséra, který má rozhodující slovo. Snaží se vás nasměrovat, ale svým způsobem i omezit. U operní hudby je to všechno jen na mně.

Čím vás inspirovalo konkrétně Čapkovovo drama R.U.R.?

Šlo o výsledek jednání s producentem, který se do toho chtěl pustit. Bavili jsme se o tématu a shodli se, že by mělo být soudobé, futuristické, až sci-fi, ale zároveň české a přece jen trochu obecně známé. Je v tom malinko vypočítavost... Když na veřejnosti použijete výraz „R.U.R.“, tak se většina lidí chytí, ale nevědí, o čem to je, to téma jen málokdo zná do detailů. Ani v původní podobě se R.U.R. moc nehraje, jelikož to je složitě proveditelné. V dnešní době nebezpečí umělé inteligence a robotizace každopádně existuje. Já jsem se o to v době psaní opery velmi zajímal. Výsledky na poli výzkumů jsou skutečně pozoruhodné. Robot může být otevřeným systémem, který

nasává informace odevšad včetně internetu, a tím pádem se může sám vyvíjet a dělat do jisté míry svá vlastní rozhodnutí. Scénografka Vítka Tzykun z Metropolitní opery mi pouštěla jakýsi záznam z Japonska, kde zpívaly dvě zpěvačky-robotky a doprovázela je živá kapela. Bylo to neuvěřitelně bizarní: ony při tom i tančily a ještě se jim měnila barva vlasů... V některých zemích se roboti starají v domovech o seniory, kteří potřebují péči. Do jednoho takového zařízení přišel televizní štáb natáčet rozhovor, ale i když bylo v místnosti pět lidí, dělal moderátor rozhovor právě s robotem. Na těchto situacích je zkrátka vidět, že robotizace je opravdu aktuální téma. Není vyloučeno, že se jednou umělá inteligence pokusí člověka ovládnout, případně že zjistí, že už člověka k ničemu nepotřebuje. Jistě, je to sci-fi, ale budí to mnoho představivosti.

Je v dnešní době běžnější, že skladatel nejprve dostane nabídku k tvorbě díla, nebo že dílo složí a teprve poté se ho snaží uplatnit?

V mém případě, prakticky bez výjimky, nejprve dostanu nabídku. To je případ i nově připravované opery *Broučci*, kterou chystáme v Plzni s režisérem a šéfem opery v jedné osobě Tomášem Pilařem. Tomáš Pilař přišel s návrhem napsat původní operu a dal mi čtyři témata na výběr. A jedno z nich byli *Broučci*. Řekl jsem si, že bych chtěl, aby to téma bylo hezké. Nemyslím to v podbízivém slova smyslu, ale nechtěl jsem zpracovat nějaké zásadní téma třeba podle Shakespeara či antických autorů. *Broučci* mají jednoduchý příběh. Mají mezi sebou vztahy či problémy jako lidé, ale jejich prostřednictvím se dostáváme nenápadně k hlubším tématům, například i k fenoménu smrti. Tím přechází příběh skoro do filozofické sféry, která ale zajímá všechny. Pro mě bylo na zpracování této látky přitažlivé, že se tu nic neřeší verbálně, ale jen čistě hudebně. Hudba jde za hranici slov, je to nejabstraktnější umění. Dokáže vyjádřit nejvíce nuancí všeho, co je spojeno s existencí člověka. S jeho zrozením i s jeho koncem...

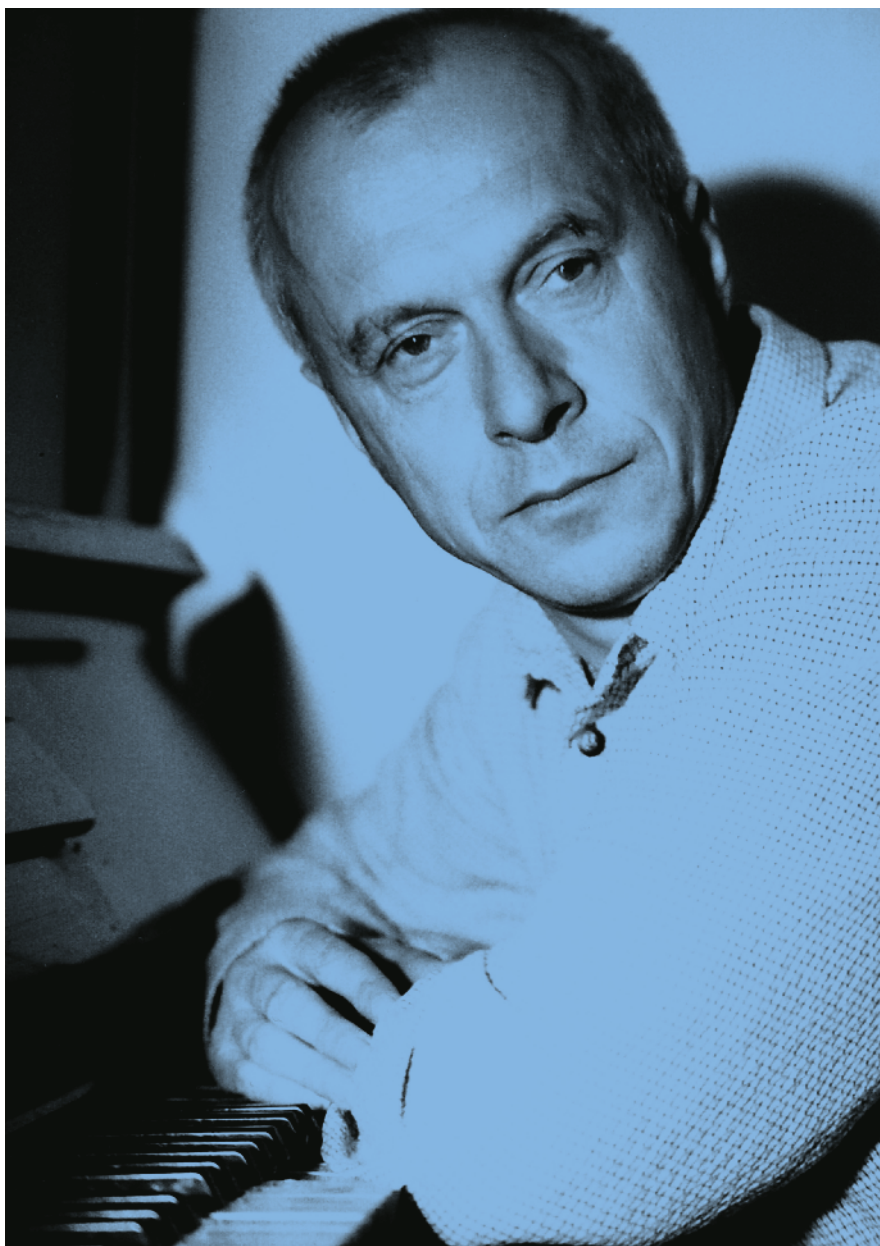

Foto: David Slaby

Vraťme se ale k opeře *R.U.R.* Přece jen, měla jsem v ní zpívat... Jak moc jste při tvorbě „*R.U.R.* aneb *Roboti podle Čapka*“ spolupracoval s libretisty? Vytvořil jste nejdřív hudbu, kterou Jan Schmid s Janem Kolářem otextovali, nebo jste při tvorbě vše společně konzultovali?

Vždycky, když vzniká opera na určité téma, musí existovat alespoň kostra

libreta. A když si o tom s kolegy povídáme, tak si už rovnou dělám skici. Já si nepíšu příběh od začátku do konce, ale hledám jeho základní pilíře. Načrtnu si pouze vyobrazení postav a situací a doma poté tvořím.

Jak dlouho opera *R.U.R.* vznikala?

Myslím, že asi rok. Do toho jsem komponoval i další skladby.

Když se opera R.U.R. měla začít jevištně realizovat, mohl jste zasahovat do obsazení rolí nebo podoby kostýmů a scény?

Na to existuje velmi krátká odpověď: nemohl.

Jak jste byl tedy spokojen se spoluprací se vzniklým inscenačním týmem a jak celkově s managementem projektu?

Co se týká již zmíněných kolegů, tak velmi. Jsou pro mě inspirativními osobnostmi s velkými zkušenostmi a na jejich práci a přínosu do projektu to bylo znát. S managementem už bohužel zdaleka tolik spokojen nejsem...

V rozhovoru pro MF Dnes 15. ledna tohoto roku jste řekl, že opera

pokračování se stále jedná. Ovšem před čtyřmi lety se mi nedostaly přesné informace, proč nebyla opera provedena. Důvody byly prý finanční. Prostředky údajně nestačovaly na pokrytí celého projektu. Nyní se jedná o možnostech, jak pro operu získat peníze, a já doufám, že je to na dobré cestě.

Jak se jako autor díla cítíte, když jste do tvorby opery vložil tolik energie, a ještě se jejího uvedení nedočkal?

Není to nic příjemného. Ale, jak jsem již řekl, v provedení díla stále věřím. Od další tvorby oper mě to rozhodně neodradilo!

Až se opera bude opravdu provádět, byl byste rád, kdyby v inscenaci figurovali stejní představitelé rolí

Jan Jirásek

se narodil 9. 1. 1955 v Rychnově nad Kněžnou. Studium skladby započal v letech 1976–1981 u Miroslava Raichla, následně pokračoval na JAMU ve třídě Zdeňka Zouhara, u kterého studoval akustickou hudbu, a ve třídě Rudolfa Růžičky, kde studoval elektroakustickou a počítačovou hudbu. V letech 1985–1987 pracoval jako redaktor a režisér vážné hudby ve studiu Československého rozhlasu v Hradci Králové. V redaktorské činnosti pokračoval i v letech 1987–1989, kdy byl redaktorem a producentem Hlavní redakce Československého rozhlasu v Praze. Současně s prací redaktorskou se věnoval a stále věnuje i práci skladatelské. Inspiruje se starou

Kostýmní návrhy Mattie Ullrich k inscenaci opery R.U.R z roku 2015.

R.U.R. patří k vašim nejmilejším skladbám. I když měla původně plánovanou premiéru 23. července 2015, z technických a provozních důvodů z uvedení nakonec sešlo. Projekt se přesunul na léto roku 2016, ale neuskutečnil se ani tentokrát. Proč vlastně?

Celá situace byla velmi podivná. Pro začátek bych rád řekl, že projekt nebyl zcela zastaven, ale pozdržen. O jeho

a realizační štáb, kteří byli představeni roku 2015?

Určitě bych stál o to, aby roli šéfa robotů Radia hrál a zpíval Štefan Kocán, ten je opravdu skvělý jak hlasově, tak typově. Pokud jde o ostatní role, tam je to vcelku otevřeně...

Děkuji vám za rozhovor a doufám, že si roli robotky Heleny přeje jen jednou zazpívat!

hudbou i dobovým instrumentářem, zároveň má ale zájem o elektroakustickou hudbu a nevyhýbá se ani rockovým intonacím. Spolupracuje s dětskými sbory, divadly, filmy či televizí. V roce 1986 měla rozhlasovou premiéru jeho absolventská práce inspirovaná výrokem Galilea Galileiho A přeče se točí pro symfonický orchestr a dva syntezátory. Za skladbu Labyrint o pět let později získal cenu Československého

národního fondu. Roku 1992 měl videozáznam skladby Labyrint premiéru na festivalu v San Francisku, skladba Chléb a hry byla uvedena na Mnichovském bienále. V následujícím roce vzniklo divadelní představení Babylonská věž v Charlesville ve Francii. Kompozice Missa propria měla premiéru na Pražském jaru roku 1994 (ke znovuuvedení došlo roku 2014). Skladba zazněla také v Sydney roku 2011, ve stejném roce i na festivalu v Avignonu a v Lincoln Centre a o dva roky později také v Carnegie Hall v New Yorku. V baletní verzi ji provedli v Mexico City, je zaznamenána také na CD. Od roku 1995 Jirásek rekonstruoval Orffovy úpravy Lukášových pašijí od Johanna Sebastiana Bacha na svůj postmoderní přepis díla. Světová premiéra díla proběhla roku 1996

na Mnichovském bienále a americká premiéra roku 2000 v Minneapolis. Skladba Viribus Unitis pro varhany a tubu byla objednána a následně uvedena festivalem Voor de Wind v roce 2003. O dva roky později provedl dílo Praga mystica Symfonický orchestr hlavního města Prahy FOK, což bylo vysíláno do patnácti evropských zemí v rámci spolupráce s Evropskou vysílací unií. Do zahraničí byla vysílána i skladba

Mondi paralleli, která byla nahrána roku 2010 Českým rozhlasem. Jedná se o sedmidílný sborový cyklus, který byl inspirován myšlenkami křesťanství, buddhismu, judaismu a islámu. Roku 2011 se v New Yorku v podání Khorikos Ensemble konala premiéra skladby Encountering an Illusion. Jiráskova skladba Guru měla premiéru v Národním divadle jako součást projektu Česká baletní symfonie II, kde současně s ní zazněly skladby od Antonína Dvořáka či Bohuslava Martinů, které byly provedeny také choreograficky.

O tom, že Jiráskova tvorba je úspěšná u nás i v zahraničí, svědčí i fakt, že jeho skladby byly provedeny na festivalech Synthese 90 v Bourges, Elektronomusik festival ve Stockholmu, Le Colloque International des jeunes pomositeurs de Musique Electroaccoustique 1991 v Paříži, Ars Electronica nebo Schleswig-Holstein Festival. Významná je i autorova tvorba filmová: hudební soundtrack natočil pro snímky režisérů Jiřího Krejčíka, Milana Cieslara, Jaroslava Brabce či Jiřího Stracha. Roku 2009 uzavřelo vydavatelství Ricordi s Jiráskem smlouvu o vydávání všech jeho děl včetně již dříve publikovaných.

Nikola Uramová

Sopranistka Nikola Uramová patří mezi nejvýraznější talenty nastupující mladé generace. Narodila se 17. července 1994 v Mladé Boleslavi. V roce 2010 začala studovat klasický zpěv na Konzervatoři Pardubice ve třídě Mgr. Jarmily Chaloupkové a nyní studuje na HAMU v Praze ve třídě Ivana Kusnjera. V roce 2018 studovala na Syddansk Musikkonservatorium v Dánsku. V současné době je také studentkou italského tenoristy a školitele Antonia Carangela. Vystupuje na koncertech s Komorní filharmonií Pardubice, Filharmonií Hradec Králové či Barocco sempre giovane. Účinkovala také v rolích jako Suor Angelica (Suor Angelica, G. Puccini), Mimi (La Bohème, G. Puccini), Eutherpe (Il Parnaso confuso, J. Mysliveček), Euridice (Orfeo, C. Monteverdi),

Foto: Agentura StillModels

Fiordiligi (Cosi fan tutte, W. A. Mozart), Parasha (Mavra, I. Stravinskij) atd. Zpívala například i v Obecním domě s orchestrem Pražské komorní filharmonie pod taktovkou Rastislava Štúra spolu se Simonem Keenlysidem a Štefanem Kocánem, sólisty Metropolitní opery v New Yorku, nebo na Pražském hradě opět se Štefanem Kocánem. Dále účinkuje s osobnostmi, jako je Petr Nekora-nec, Štefan Margita či Václav Hudeček. V roce 2017 předzpívala i samotnému Plácidu Domingovi.

Nikola Uramová je laureátkou několika pěveckých soutěží. V roce 2012 získala první cenu v juniorských kategoriích na Mezinárodní pěvecké soutěži W. A. Mozarta v Praze. V roce 2013 získala třetí místo v juniorské kategorii na Písňové soutěži Bohuslava Martinů a druhou cenu v Soutěži konzervatoří ČR, dále v roce 2014 třetí cenu na Mezinárodní pěvecké soutěži v Olomouci a první cenu v kategorii Operní naděje v Karlových Varech na Mezinárodní soutěži Antonína Dvořáka. Mezi nejnovější ocenění se řadí třetí místo v kategorii Junior taktéž na Mezinárodní soutěži Antonína Dvořáka v roce 2017 a třetí cena na soutěži České filharmonie v roce 2018. ☒

Markétka

TEXT: JIŘINA FIKEJZOVÁ
(ZASTUPOVÁNA OD 1957,
V DATABÁZI MÁ REGISTROVÁNO
311 HUDEBNÍCH DĚL)

HUDBA: AGNIESZKA OSIECKA,
KATARZYNA GÄRTNER

Šuplíky textařů

V roce 1973 jsem byla pozvaná na písničkovou soutěž do polských Sopot. Zpívala jsem tam, podle jejich pravidel, jednu svoji písničku a taky jednu polskou, kterou jsem si mohla vybrat z jejich nabídky. Nejvíc se mi líbila Malgoszka z repertoáru Maryly Rodowicz, kterou mi pro ten festival česky otextovala Jiřina Fikejzová. A byl to její první text pro mě, moc se mi líbil, a tak jsem potom tuhle písničku natočila v ostravském rádiu se skupinou Flamingo. S Jiřinou Fikejzovou jsme se skamarádily a během let pro mě napsala hodně krásných textů. Ale písnička Markétka byla první a provází mě celou mojí pěveckou kariérou. Na každém mém koncertu má veliký úspěch, publikum ji zpívá se mnou a já si někdy vzpomenu na Sopoty. Velký a vřelý dík, Jiřinko!

Marie Rottrová

To byl máj bláznivě voněl bez
a noc nám splývala s ránem.
To byl máj z nebe by modré snes
a brzy se prý máme brát.
Na šňůře schly jeho košile bílé,
čekala nás oba velká chvíle
kočár s mou láskou minul náš dům
a vzal cizí dívku, já zůstala nemá stát.

Říkají Markétko, zpívej si Markétko
slz plný džbán už to vzdej.
Přej mu tu zábavu
hod' smutky za hlavu
dej na nás, dej na nás, dej!

Pojd' s námi Markétko
říkají Markétko!
Tancuj a s námi se směj.
Lhal ti a čert ho vzal
hej, svět se točí dál
dej na nás, dej na nás, dej!

Podzim je za listem padá list
noc dlouhá den se už krátí.
Podzim je prší do prázdných hnízd

tak ohýnku hřej, máš mě hřát
až na dně skříně spí sukýnky bílé
utkané z krásných snů krátké chvíle.
Vidím je, stále vidím je
jak ta dívka se smála
já zůstala nemá stát!

Říkají Markétko
zpívej si Markétko
slz plný džbán už to vzdej.
Přej mu tu zábavu
hod' smutky za hlavu
dej na nás, dej na nás, dej!

Pojd' s námi Markétko
říkají Markétko
tancuj a s námi se směj.
Lhal ti a čert ho vzal
hej, svět se točí dál
dej na nás, dej na nás, dej!

Na nana na nana...

Říkají Markétko
zpívej si Markétko.

nástěnka

Na e-mail nastenka@osa.cz nám můžete zasílat své postřehy, novinky, úspěchy atd. Info pište stručné a jasné, popřípadě doplněné odkazem na web. Uvádějte prosím svůj podpis. Těšíme se na vaše příspěvky!

Festival FORFEST letos oslaví 30 let

I díky podpoře OSA existuje již tři desetiletí FORFEST, festival současného umění s duchovním zaměřením. Koná se každoročně v Kroměříži a dalších městech vždy ve třetím týdnu června.

Děkujeme za podporu zejména nadacím OSA a ČHF, díky jejich podpoře se hrály stovky koncertů soudobé hudby, zazněly desítky premiér skladeb českých i zahraničních autorů, na FORFESTU jsme se setkali s mnoha významnými zahraničními umělci a také mohlo mnoho skladeb českých autorů zaznít v zahraničí. Festival FORFEST letos oslaví již 30 let úspěšného trvání. Děkujeme OSA za dlouholeté partnerství a podporu.

Za pořadatele
Jan Vrkoč, Umělecká iniciativa za Kroměříž, z. s.

Už pátý videoklip k loňskému albu...

... Sexy Exity představuje Xindl X. Tentokrát vsadil na píseň Alenka, která úspěšnou desku otevírá. Zamýšlí se v ní nad pocitem osamělosti ve světě sociálních sítí. K příležitosti svých čtyřicátin chystá zpěvák na 28. listopadu speciální koncert ve Foru Karlín pojmenovaný Narozeninová oslava XL.

Klávesista Mydy Rabycad Nèro Scartch vydal nový singl Mental Paradise

Pozitivní a zároveň nenucená atmosféra písně je pravým opakem toho, co Scartch dosud předvedl. Ačkoliv své jméno Jakub Svoboda schovává pod pseudonymem, netají se tím, že své fanoušky a posluchače rád překvapuje

kontrasty ve své sólové tvorbě. Vplul do vod, které pro něj prozatím nebyly typické – tedy do veselé a melodické nálady. Neustoupil však ze své stylové vyhraněnosti, a proto je i na novince slyšet striktně minimalistická elektronika, jakou předvedl už loni na singlu Turn Me On – ten vyšel společně s kontroverzním klipem.

Výsledky hudebních cen, které OSA podporuje

CENY ANDĚL

SÍR SLÁVY MICHAL PROKOP	SÓLOVÁ INTERPRETA BARBORA POLÁKOVÁ ZE MĚ	ALTERNATIVA A ELEKTRONIKA FLOEX & TOM HODGE A PORTRAIT OF JOHN DOE	RAP TY NIKDY AKTÁ X
ALBUM LUCIE EVOLUCIE	SÓLOVÝ INTERPRET MIRO ŽBIRKA DOUBLE ALBUM	FOLK ŽAMBOŠI LOUVĚ	ROCK THE ATAVISTS LO-FI LIFE
SKLADBA LUCIE NEJLEPŠÍ, KTEROU ZNÁM	OBJEV THE ATAVISTS LO-FI LIFE	JAZZ DORÓTA BAROVÁ ILUZJA	ANDĚL CENY 2018
SKUPINA MONKEY BUSINESS BAD TIME FOR GENTLEMEN	VIDEOKLIP BARBORA POLÁKOVÁ 2-8-5 RIZM & NACHALA & POLÁKOVÁ	KLASIKA ČESKÁ FILHARMONIE B. MARTINI – WHAT MEN LIVE BY SYMPHONIE N. 1, H. 289	

HUDEBNÍ CENY ŽEBŘÍK

Hudební ceny Žebřík – výsledky – domácí část

SKUPINA

1. Monkey Business
2. Mydy Rabycad
3. Hentai Corporation

ALBUM

1. Spolu – Tomáš Klus
2. Bad Time For Gentlemen – Monkey Business
3. Dead Man Walking – Marpo

SKLADBA

1. Nejlepší, kterou znám – Lucie
2. Motýli – Mandrage
3. No Man – Portless & Imodium

VIDEOKLIP

1. Zlatička – Kapitán Demo
2. Nejlepší, kterou znám – Lucie
3. 2-8-5 – Barbora Poláková

ZPĚVÁK

1. Marek Ztracený
2. Tomáš Klus
3. Thom Artway

ZPĚVAČKA

1. Barbora Poláková
2. Anna K.
3. Ewa Farna

OBJEV

1. The Silver Spoons
2. Eliška Rusková
3. Czech It

CENY APOLLO

Cenu české hudební kritiky Apollo, která se v letošním roce udělovala již po osmé, si z pražského klubu MeetFactory odnesla skupina Čáry života za své debutové album Stínítko. OSA každoročně vítězi věnuje šek na rozvoj jeho tvorby. Čáry života převzaly šek v hodnotě 40 tis. Kč.

nově vydaná CD

ONDŘEJ ŠKŮCH *Řekni napořád*

Skladatel a hudebník Ondra Škoch, známý především jako dlouholetý baskytarista kapely Chinaski, vydal sólové album *Řekni napořád*. Texty písní napsala jeho žena Alice. Album obsahuje 12 autorských písní včetně dvou čistě instrumentálních skladeb. Každá ze skladeb vypráví příběh, a proto je deska něco jako mozaika prožitků a výpovědí. Tomu odpovídá i pestrost hudebních stylů. Album *Řekni napořád* začalo vznikat v létě 2018 a Škoch si k jeho realizaci pozval své hudební kolegy a přátele. Producenta Jiřího Maška, exChinaski dechovou sekci tvořenou Štěpánem Škochem a Petrem Kužvartem, zpěvačku Báru Polákovou, hráče na dechové nástroje Davida Ebena, jazzového klavíristu Ondřeje Kabrnu, kontrabasistu Petra Tichého a bubeníky Jana Linharta a Antonína Jínu.

MICHAL PAVLÍČEK *Pošli to tam!*

Autorské album se nese v duchu vnímání hudby jako svobodného horizontu bez hranic a stylových omezení. Sousedí zde tedy skladby různorodé, postavené tu na sólové kytarě, jinde na vokálu. Zatímco *Dunění* je masivní kytarový pochod se skandovacím rapem na text Jáchyma Topola, který vyvolává temnou atmosféru, tak *Jen ten, kdo zbloudí*, najde cestu je zhudebněná báseň Michala Horáčka, akustická balada, křehký duet Richarda Müllera a Svetlany Rymarenko se snovou náladou. Zběsilá kytarová jízda v písni *Pošli to tam* s mistrovskými bicími Miloše Meiera je zase zdánlivě na jiném břehu nežli *Odcházení*. Původní skladbu, kterou Pavlíček složil pro film Václava Havla, pro album otextoval Vlasta Třešňák, který ji také spolu s Monikou Načevou nazpíval. Jako další zpívající hosty pozval autor na natáčení alba dvě mladé zpěvačky, Milly Honsovou a Elišku Procházkovou. Dva texty vytvořil Jan Sahara Hedl a Babalu napsala Markéta Pilátová.

KAFKA BAND *Amerika*

Nové album Kafka Bandu poukazuje na výraznou proměnu. Více písní, více češtiny a plnější zvuk. Kapela opustila koncept poloakustického projektu a více pracuje s elektronikou. Album je také výrazně písničkovější než *Zámek*. Silným tématem románu Franze Kafky *Amerika* je moderní, chladná, odlidštěná společnost, kde nikdo nemůže spoléhat na soucit. Ten příběh je velmi aktuální. Jako hlavní hrdina knihy Karel Rossmann i kapela vyráží na doposud neprobádané území. Premiéra nových skladeb projektu *Amerika* se odehrála loni na festivalu Colours of Ostrava. Album *Amerika* vychází s podporou Literárního domu v německém Stuttgartu. V místním divadle se také 18. března uskutečnil německý křest alba. Následovat bude jarní turné po Německu a České republice. Kapela vystoupí také v Drážďanech, Lipsku, Mnichově, Praze a dalších městech.

KHOIBA *Khoiba*

Nová deska Khoiby je hlubokým ponorem do společného světa Emy Brabcové a Filipa Míška. Může evokovat pocity dvojakosti, je obnažená i zahalená, brutální i jemná, rozrušující i zklidňující, obsahuje naději i beznaděj, je plná odstupu i spojení, zákoutí a vrstev, do kterých se dá zapadnout. Album balancuje na hraně více žánrů. Není důležité, s jakými přísadami elektronické hudby Khoiba pracuje. Podstatné pro Khoibu je odnést si pocit, i kdyby vám z něj nemělo být příjemně. Riskujete totiž, že se dotknete něčeho opravdu citlivého. Nové album Khoiby vychází na jantarovém a černém vinylu, CD a digitálně. Mix a produkci měl na starosti Filip Míšek, mastering Matouš Godík a vizuál alba připravil Roman Příkryl. V dubnu Khoiba vyráží na turné a vystoupí také na několika festivalech. Křest proběhl 17. dubna v pražském klubu MeetFactory. Na většině koncertů se svým projektem Čáry života zahraje také songwriter a zpěvák Jan Boroš.

NEREZ & LUCIA ŠORALOVÁ *Zlom*

Skupina Nerez se po 25 letech vrací na scénu. Do nového projektu Nerez & Lucia přibyla zpěvačka Lucia Šoralová. Kolekce dvanácti originálních písní, převážně od Zdeňka Vřešťála a Lucie Šoralové, ale i od zajímavých autorských hostů (Ondřej Soukup nebo Silvia Kašćáková), překvapuje žánrovou pestrostí. Nahrávka je stylově rozkročená napříč celou Evropou. Stojí tak vedle sebe čardáš, folková balada, reggae, šanson i akustická pop-music, zní čeština, slovenština, hebrejščina, srbochorvatština či romština. Album vyniká mimořádnými pěveckými výkony hlavních protagonistů, rafinovanými sbory a virtuózními sóly dalších členů skupiny.

VLASTA HORVÁTH *Stále nevěřím*

Se čtvrtým sólovým albem *Stále nevěřím* přichází zpěvák a multiinstrumentalista Vlasta Horváth, který se mimo jiné v roce 2005 stal vítězem v soutěži Česko hledá SuperStar. Celé album je výhradně autorské, a to jak po stránce hudební, tak textové, a jak už je u Vlasty Horvátha zvykem, svá alba produkuje sám nebo se alespoň na produkci podílí. V případě této novinky se o produkci podělil s tuzemským producentem Romanem Šandorem. Je vidět, že Vlasta Horváth už dávno není jen zpěvákem, ale že také kromě výjimečného hlasu dokáže být soběstačným autorem po všech stránkách. Na novince tedy můžete slyšet deset zbrusu nových autorských písní plus jeden bonusový song. Za zmínku také stojí zahraniční spolupráce s producentem Gregem Haverem, který se společně se svým zvukovým inženýrem Clintem Murphym postaral na tomto albu o zvuk.

filmové premiéry

Sněží!

Režie: Kristina Nedvědová
Hudba: Martin Tvrďý

Po svatbě svého otce se Tereza (Petra Nesvačilová) se svým přítelem Františkem (Petr Vršek) a sestrou Petrou (Hana Vagnerová) vydává do domu babičky (Monika Pošívalová). O babičku a o dům se nyní stará jejich matka (Vanda Hybnerová). Tereze se zdá vše ponecháno svému osudu, stejně jako babička, která z nedostatku pozornosti ztrácí přehled o realitě. Ke smůle zúčastněných se Tereza rozhodne v domě zůstat a postarat se o nápravu věcí. Ne vše ale potřebuje opravit. Jemný poetický film o křehkosti mezilidských vztahů a intimních světech uvnitř každé rodiny.

Teroristka

Režie: Radek Bajgar
Hudba: Jiří Hájek – Zastupován OSA od 2003.
V databázi má registrováno 175 hudebních děl.

Hlavní hrdinkou černé komedie Teroristka je Marie (Iva Janžurová), učitelka na penzi, která si jednou řekne, že už si nechce připadat jako kráva. Když jí proti arogantnímu strážci lokálního zla (Martin Hofmann) nepomůže ani starostka (Tatiana Vilhelmová), sežene si zbraň a rozhodne se udělat to, co většinu z nás občas napadne, ale hned tu myšlenku rozumně zapudíme. Brzy však zjistí, že stejně jako je vražda složitá morálně, je nesnadná i prakticky – přestože jí bývalý žák, momentálně v podmínce (Pavel Liška), dává cenné životní rady: „Kriminalita jenom vypadá jednoduše, paní učitelko, ale pak se dycky něco posere.“

ENTÉ

Vlastimil Třešňák

Zkratkou NT, tedy neurotypik, označují někteří lékaři osoby, v jejichž chování se nevyskytují autistické symptomy. Mnohem známější je však užití zkratky N. T. v žurnalistice, kdy ji vydavatelé novin používali jako označení pro neověřené informace. Termín pocházel z latinského non testatur, tedy neověřeno. Fonetická podoba zkratky N. T. připomíná německé slovo die Ente, česky kachna. Příběhy o vzniku a osudech slavných uměleckých děl, úvahy o skutečné genezi námětů, zákulisních tajemstvích i o tom, co někteří výtvarníci ukryli do svých pláten, zajímají nejen profesory symbolologie, kunsthistoriky, ale přitahují i běžné čtenáře. Nová kniha hudebníka, malíře a spisovatele Vlastimila Třešňáka, nazvaná výstižně eNTÉ, nabízí pětadvacet pohledů do zákulisí populární hudby 20. století. Poodhaluje i mnohá z umně zašifrovaných poselství Třešňákových obrazů, která divák na první pohled nemusí poznat. Galerii vybraných obrazů doplňuje ukázka tzv. dodělaného umění z cyklu Nouzových přistání – komiks Story of Jack Anybod – a závěrečná přehlídka jedenadvaceti pláten, která na své poodhalení teprve čekají.

ALTERNATIVA II

Mikoláš Chadima

Jedním z nejvýznamnějších svědectví o českém rocku je bezesporu kniha hudebníka Mikoláše Chadimy Alternativa. Už její první, samizdatové vydání vyvolalo mimořádný ohlas a nechyběla celá škála emocí, od uznalých pochval až po zavržení autora. Druhý svazek Chadimových memoárů začíná rozpuštěním kapely The Extempore Band v roce 1981 a pokračuje hledáním optimálního hudebního výrazu, který našel ve vlastní skupině MCH Band. Osmdesátá léta byla zlomová nejen na hudební scéně. Přehled Chadimovy muzikantské kariéry proto logicky doprovází cenné mapování dobové společenské situace. Povolené i zrušené koncerty, domácí kopírování nahrávek, samizdatové tisky... To všechno bylo přehlušeno násilnou likvidací Jazzové sekce, která odstartovala mimo jiné i postupný přechod k otevřenému střetu se státní mocí na demonstracích. Logické a strhující finále v podobě listopadové revoluce by jistě stačilo mnohému autorovi, ne však Chadimovi, který tradičně nešetří nikoho – ani sebe – a s upřímností sobě vlastní popisuje i dny, které přinesly rozčarování, zklamání a ztrátu iluzí z lidí a událostí, byť již ve svobodných časech.

VZPOMÍNÁME

Petr Řezníček (80) — skladatel

Zastupován od 1969
V databázi má registrováno 179 hudebních děl

Karel Rollo (70) — textař

Zastupován od 1977
V databázi má registrováno 12 hudebních děl

Zdeněk Sosnovec (60) — skladatel a textař

Zastupován od 1998
V databázi má registrováno 107 hudebních děl

Věra Bílá (64) — skladatelka a textařka

Zastupována od 1995
V databázi má registrováno 74 hudebních děl

Miroslav Hoffmann (83) — skladatel a textař

Zastupován od 1972
V databázi má registrováno 259 hudebních děl

Daniel Nekonečný (52) — skladatel a textař

Zastupován od 2012
V databázi má registrováno 59 hudebních děl

Miroslav Šanc (64) — textař

Zastupován od 2005
V databázi má registrováno 34 hudebních děl

Jiří Žák (72) — skladatel

Zastupován od 1988
V databázi má registrováno 22 hudebních děl

Na cizí účet co hrdlo ráčí

Problematika článku 13 (později 17) evropské směrnice o autorském právu, kterou Evropský parlament schválil letos 26. března, rezonovala napříč společností. Troufnu si tvrdit, že málokdo věděl, o čem článek 13 je, ale každý se zaslíbeně zapojoval do diskuse a činil přesvědčivé závěry.

Velkou sílu a schopnost masivně manipulovat veřejným míněním prokázaly dva giganty, Google a Facebook. Prostřednictvím svých kanálů systematicky šířily dezinformace strašící občany EU koncem svobody internetu, cenzurou a zavíráním jejich uživatelských účtů. A právě tento fakt by obrátce svobod a demokracie neměl nechávat v klidu spát. Co bylo skutečně ve hře? Nic menšího než větší odpovědnost těchto gigantů za autorsky chráněný obsah, se kterým dlouhá léta úspěšně obchodují, ale samotným autorům za jejich díla zaplatí pouze zlomek ze svých miliardových příjmů z reklam. A platit se jim samozřejmě nechce.

Užitečného idiota v této kampani sehrávaly i různé neziskovky. Strašilo se např. uzavřením Wikipedie, která na den zavřela svoji službu, byť směrnice výslovně hovoří o výjimce pro takové platformy. Ani nepřekvapí, že se tohoto tématu chytili Piráti. Strašili občany tím, že směrnice přinese šmírování internetu, aby za pár týdnů v Praze představili geniální záměr, jak realizovat svůj program bytové politiky založený na šmírování bytů. Ona je to celkově zajímavá partička novodobých komunistů, která často nabízí velmi jednoduchá řešení. Takto se třeba vyjádřil poslanec Ferjenčík k rozpočtu EU: „Chceme platit méně, dostávat víc a utrácet, jak chceme my. Mezinárodní politika je jednodušší, než si myslíte.“ Jak výstižné pro Piráty, vždyť z cizího krev neteče.

Mě osobně překvapilo hlasování českých politiků v Evropském parlamentu. Pouze 2 (Michaela Šojdrová a Pavel Svoboda) z 21 (tj. ani ne 10 %) českých europoslanců hlasovali proti gigantům jako Google a Facebook, aby hájili evropskou, potažmo českou kulturu. Hůře hlasovali už jen

europoslanci z Lucemburska a Kypru. Jen pro srovnání, např. 8 ze 13 (tj. přes 60 %) slovenských europoslanců se postavilo za práva autorů a umělců.

Nepřekvapí, že proti autorům a umělcům hlasovali komunističtí europoslanci. Člověka však zamrazí, že se na stejnou stranu barikády postavili europoslanci Zahradil, Tošenovský, Pospíšil a další. Tedy ti, kteří se prezentují pravicovou politikou a hodnotami, jako je ochrana vlastnictví a drobných živnostníků. ODS i TOP 09 zřejmě nepovažují umělecké profese za důležité „podnikatelské prostředí“. Přitom kultura přináší do jednotlivých regionů velké množství pracovních příležitostí a také financí.

V programu TOP 09 se píše, že „kultura je celospolečenskou prioritou a nelze o ní pouze hovořit, ale musíme být schopni ji podpořit dostatečnými prostředky“. Namísto slibů o více penězích pro kulturu ze státního rozpočtu by pro začátek stačilo vytvoření férového právního prostředí na internetu.

Směrnici, včetně demonizovaného článku 13 (resp. 17), nakonec Evropský parlament schválil. A následující den, pro některé možná překvapivě, opět vyšlo kybernetické slunce a internet funguje dál. Jistě, změny se nebudou konat tak rychle, ale žádné drama to nebude. Když se tak ohlédnou za tou hysterií a masivní dezinformační kampaní na sociálních sítích organizovanou Googlem a Facebookem, schválení směrnice nepovažují ani tak za vítězství práva na straně autorů a umělců, ale vnímám jej spíše jako důležité psychologické vítězství demokracie a svobody. Škoda jen, že s tak mizivě nízkou podporou českých europoslanců.

Krásné jaro provoněné slunečními paprsky a tvůrčí inspirací vám přeje
Roman Strejček

V Ý R O Č N Í
C E N Y
O S A

14. Výroční ceny OSA se blíží!

6. ČERVNA 2019, 19:30
DIVADLO HYBERNIA

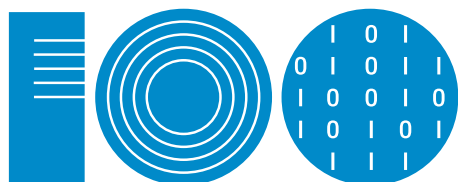
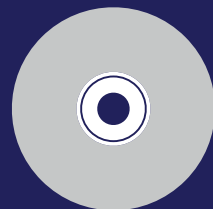
WWW.CENYOSA.CZ

BLOG OSA

Zajímavé články a aktuality nešíříme pouze prostřednictvím magazínu Autor in. Můžete číst také náš Blog OSA, který najdete na našich nových webových stránkách.

www.osa.cz/blog/

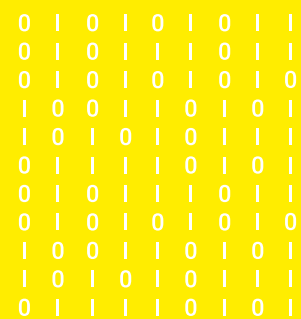
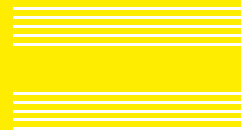
I O O L E T O S A

19¹⁹ - 20
19

MYSLÍME
NA
HUDBU

WWW.OSA.CZ